ឆទ្ទន្តបរិត្ត (ឆទ្ទន្តជាតក)

(បិដក និង អដ្ឋកថា)

បិដកភាគ ៦០ ទំព័រ ១៧៦

រៀបរៀងដោយ ភិក្ខុ សារត្ថធម្មោ នួន សារ៉េត ព.ស២៥៦៦, គ.ស២០២៣

ឆទ្ទន្តបរិត្តគាថា

(បិដកលេខ ៦០ ទំព័រ ១៧៦)

វធិស្សមេនន្តិ បរាមសន្តោ កាសាវមទ្ទក្ខិ ធជំ ឥសីនំ (ព្រះពោធិសត្វ) ជាស្តេចនៃដំរី កាលចាប់ព្រានព្រៃដោយបំណងថា អញនឹងសម្លាប់វាដូច្នេះ លុះទ្រង់បានឃើញនូវសំពត់កាសាវៈដ៏ជាទង់ជ័យនៃឥសីគឺលោកអ្នកស្វែងរកនូវសីលាទិគុណទាំងឡាយ

ទុក្ខេន ផុដ្ឋស្សុទបាទិ សញ្ញា អរហទ្ធជោ សព្ភិ អវជ្ឈរូបោ សញ្ញាក៏កើតឡើងដល់ព្រះពោធិសត្វ ដែលសេចក្តីទុក្ខពាល់ត្រូវហើយថា ទង់ជ័យរបស់ព្រះអរហន្ត មានសភាព គឺសប្បុរសទាំងឡាយមិនគួរនឹងសម្លាប់

សល្លេន វិទ្ធោ ព្យថិតោបិ សន្តោ កាសាវវត្ថម្ហិ មនំ ន ទុស្សយិ ព្រះពោធិសត្វ ដែលព្រួញមុតហើយ គួរនឹងកក្រើកញាប់ញ័រ តែព្រះអង្គស្ងប់រំងាប់បាន មិនធ្វើចិត្តប្រទូស្តទៅរកកាសាវព័ស្ត្រឡើយ

១-ជាគាថាដែលបុរាណនិពន្ធផ្សំនឹងពុទ្ធវចនៈក្នុងព្រះសូត្រផ្សេង ៗ ។

សចេ ឥមំ នាគវរេន សច្ចំ មា មំ វនេ ពាលមិគា អគញ្ឆុ *បើពាក្យដែលស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរពោលហើយនេះ ជាពាក្យពិតមែន សូមពួកម្រឹគកាចក្នុងព្រៃ កុំមកជួបប្រទះនឹងខ្ញុំឡើយ។*

(សម្រាប់សូធ្យ)

ឆទ្ទន្តជាតក ទី៤ (បិដក៦០ ទំព័រ ១៧៦)

[៤៥៦] (ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា) ម្នាលនាងសុភទ្ទា ជាស្រីមានអវយវៈដូចមាស មានសម្បុរលឿងខ្ចី មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ ថ្វីក៏បានជានាងសោយសោក ម្នាលនាងមានភ្នែកពិសាល ថ្វីក៏បានជានាងស្រពោន ដូចផ្កាឈូកដែលគេច្របាច់។

[៤៥៧] (នាងសុភទ្ទាទេវីទូលថា) បពិត្រមហារាជ ចំណង់ប្លែក កើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ដោយការយល់សប្តិ តែចំណង់ប្លែករបស់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ហាក់ដូចជាមិនងាយរកបានទេ។

[៤៥៨] (ព្រះរាជា...) កាមគុណទាំងឡាយណាមួយជារបស់មនុស្សក្នុងលោកជាទីត្រេកអរនេះ កាមគុណទាំងអស់នោះ មានច្រើនសុទ្ធតែជារបស់យើង យើងនឹងឲ្យនូវចំណង់ប្លែកដល់នាង។

[៤៥៩] (នាងសុភទ្ទាទេវី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមឲ្យព្រានទាំងឡាយ ដែលមាននៅក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ មកប្រជុំគ្នា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រាប់នូវចំណង់ប្លែករបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ដល់ព្រានទាំងឡាយនុ៎ះ។

[៤៦០] (ព្រះរាជា...) ម្នាលនាងទេវី ពួកព្រានព្រៃទាំងនេះ ជាអ្នកមានថ្វីដៃ ជាអ្នកក្លៀវក្លា ស្គាល់ព្រៃផង ស្គាល់ម្រឹគផង សឹងតែជាអ្នកស៊ូលះបង់នូវជីវិត ក្នុងប្រយោជន៍របស់យើង។

[៤៦១] (នាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលលុទ្ទបុត្រទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្តាប់ (ពាក្យរបស់ខ្ញុំចុះ) ខ្ញុំបានយល់សប្តិឃើញដំរីស មានភ្លុកប្រាំមួយ ខ្ញុំត្រូវការដោយភ្លុកដំរីសនោះ ជីវិត (របស់ខ្ញុំ) នឹងមិនមាន ព្រោះការមិនបានភ្លុកនោះ។

[៤៦២] (ពួកលុទ្ទបុត្រ...) បិតា និងជីតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនដែលឃើញ មិនដែលឮនូវដំរីមានភ្លុកប្រាំមួយ ដែលព្រះរាជបុត្រីបានទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញនោះទេ សូមព្រះនាងទ្រង់សវនិយប្រាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរប្រាកដដូច្នោះ ដល់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ។

[៤៦៣] បណ្ដាទិសទាំង ១០ នេះគឺ ទិសធំ ៤ ទិសតូច ៤ ទិសខាងលើ ១ ទិសខាងក្រោម ១ តើព្រះរាជបុត្រីទ្រង់ព្រះសុបិនឃើញដំរីដ៏ប្រសើរ មានភ្លុកប្រាំមួយ ឋិតនៅក្នុងទិសណា។

[៤៦៤] (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) អ្នកចេញអំពីទីនេះ ដើរត្រង់ទៅទិសខាងជើង រំលងភ្នំធំទាំង ៧ ទៅ នឹងឃើញភ្នំធំលើសលុបមួយឈ្មោះសុវណ្ណបស្ស: ជាភ្នំមានផ្កាឈើរីកព្រោងព្រាត កុះករដោយពួកកិន្នរ។ អ្នកចូរឡើងកាន់ភ្នំ ជាលំនៅរបស់ពួកកិន្នរនោះ ហើយរមិលមើលនូវទីជិតនៃជើងភ្នំគ្រានោះ អ្នកនឹងឃើញនូវស្ដេចជ្រៃមួយដើម មានឫស ៨០០០ មានពណ៌ប្រាកដស្មើដោយមេឃ។ ឯស្ដេចដំរីមានភ្លុកប្រាំមួយ មានខ្លួនសសុទ្ធ ដែលពួកដំរីដទៃគ្របសង្កត់បានដោយក្រ តែងនៅជិតដើមជ្រៃនោះ ដំរីទាំងឡាយ ៨០០០ មានភ្លុកដូចចន្ទោលរទេះ មានប្រក្រតីទៅប្រហារដោយសន្ទុះដូចជាខ្យល់ តែងរក្សានូវស្ដេចដំរីនោះ។ ពួកដំរីទាំង ៨០០០ នោះ ឈរដកដង្ហើមខ្លាំងៗ តែងក្រោធចំពោះវត្ថុ សូម្បីដែលខ្យល់បក់ត្រូវហើយ មួយទៀត បើវាឃើញមនុស្សក្នុងទីនោះហើយ ក៏ធ្វើឲ្យទៅជាផេះ សូម្បីតែធូលី គឺផេះរបស់មនុស្សនោះ ក៏មិនឲ្យមានឡើយ។

[៤៦៥] (សោណុត្តរព្រានព្រៃ...) បពិត្រព្រះនាងទេវី គ្រឿងប្រដាប់ទាំងឡាយដ៏ច្រើន ដែលគេធ្វើដោយមាសក្ដី កែវមុក្ដាក្ដី កែវមណីក្ដី គ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យក្ដី សឹងមានក្នុងរាជត្រកូល ចុះព្រះនាងមានប្រាថ្នានឹងសម្លាប់ដំរីមានភ្លុកប្រាំមួយ យកមកធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈនៃភ្លុកឬ ឬក៏ព្រះនាងចង់សម្លាប់ពួកលុទ្ទបុត្រ (កូនព្រាន)។

[៤៦៦] (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) ម្នាលព្រានព្រៃ (មិនមែនដូច្នោះទេ) យើងជាស្រីច្រណែនផងជាស្រីដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខផង យើងរឭកឃើញ (នូវពៀរ) ក្នុងខាងដើម (ដែលដំរីនោះធ្វើហើយដល់យើង) ផង បានជាចេះតែស្គាំងស្គម ម្នាលព្រានព្រៃ អ្នកចូរធ្វើសេចក្ដីនេះដល់យើងចុះ យើងនឹងឲ្យស្រុកសួយ ៥ ដល់អ្នក។

[៤៦៧] (សោណុត្តរព្រានព្រៃ...) ដំរីឆទ្ទន្តនោះ តែងនៅត្រង់ទីណា តែងចូលទៅឈរក្នុងកន្លែងណា ផ្លូវដូចម្ដេចដែលដំរីឆទ្ទន្តចុះទៅងូតទឹក ស្ដេចដំរីឆទ្ទន្តនោះ ងូតទឹកតើដូចម្ដេច យើងខ្ញុំធ្វើម្ដេចនឹងដឹងដំណើរនៃដំរីនោះបាន។

[៤៦៨] (ព្រះនាងសុភទ្ទាទេវី...) ត្រង់ទីកន្លែងដែលដំរីនៅនោះ មានស្រះបោក្ខរណីនោះនៅជិត ជាស្រះគួររីករាយផង មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានកុមុទ ឧត្បល និងឈូក) មានផ្ការីកស្គុះស្គាយផង ដេរដាសដោយពួកភមរជាតិផង ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ តែងងូតទឹកក្នុងស្រះនុ៎ះឯង។ ដំរីឆទ្ទន្តនោះ ជាដំរីសសុទ្ធ មានស្បែក និងអវយវៈស ដូចផ្កាឈូកស លាងជំរះនូវក្បាល រួចហើយក៏ទ្រទ្រង់នូវផ្កាឧត្បលជាដើម ត្រេកអររីករាយពន់ពេក ក៏ឲ្យមេដំរីជាមហេសីឈ្មោះនាងសព្វសុភទ្ទា ដើរពីខាងមុខ ហើយដើរសំដៅទៅកាន់ទីកន្លែងនៅរបស់ខ្លួន។

[៤៦៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃនោះ បានរៀនពាក្យក្នុងទីនោះហើយ ក៏ចាប់យកនូវបំពង់ព្រួញ និងធ្នូ (ដើររម្លង) ភ្នំធំទាំង ៧ ក៏ពិចារណាមើលទៅ (ឃើញ) ភ្នំធំខ្ពស់មួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ។ ព្រានព្រៃបានឡើងទៅកាន់ភ្នំ ជាកន្លែងនៅនៃពួកកិន្នរ ក៏រមិលមើលនូវទីជិតនៃជើងភ្នំ បានឃើញស្តេចជ្រៃធំមួយដើម មានសម្បុរប្រាកដស្មើដោយមេឃ មានឫស ៨០០០ ជិតជើងភ្នំនោះ។ បានឃើញដំរីមានភ្លុក ៦ ជាដំរីសសុទ្ធ ដែលពួកដំរីដទៃ គ្របសង្កត់បានដោយក្រ នៅក្រោមដើមជ្រៃនោះ ពួកដំរីទាំង ៨០០០ មានភ្លុកង ដូចជាចន្ទោលរថ មានប្រក្រតីទៅប្រហារពួកដំរីជាបច្ចាមិត្តដោយសន្ទុះដ៏លឿនដូចជាខ្យល់ តែងរក្សានូវស្តេចដំរីនោះ។ បានឃើញស្រះបោក្ខរណី នៅជិតដើមជ្រៃនោះ ជាទីគួររីករាយ មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានផ្កាកុមុទ ឧត្បល និងឈូក) រីកស្គុះស្គាយផង ដេរដាសដោយពួកភមរជាតិផង ជាទីសម្រាប់ងូតរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ។ បានឃើញនូវការដើរទៅ និងការឈរនៅ នៃដំរីដ៏ប្រសើរផង ឃើញផ្លូវរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះទៅងូតទឹកផង ព្រានព្រៃជាអនរិយជន បានប្រកប (កិច្ចការស្រេច) ដោយការលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្ត ក៏បានជីករណ្តៅ។

[៤៧០] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រានព្រៃ ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ជីករណ្តៅហើយ គ្របដោយផែនក្តារទាំងឡាយ រួចបញ្ចូលខ្លួន និងធ្នូ (ទៅក្នុងរណ្តៅនោះ) ហើយបាញ់នូវដំរី ដែលដើរមកក្បែរខាង (រណ្តៅរបស់ខ្លួន) ដោយព្រួញដ៏ថ្លោស។ ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃបាញ់ហើយ ក៏បន្លឺនូវកោញ្ចនាទដ៏ពន្លឹក ពួកដំរីទាំងអស់ ក៏បន្លឺនូវសម្លេងមានសភាពដ៏ពន្លឹក ដំរីទាំងនោះ ក៏ធ្វើនូវស្មៅ និងមែកឈើឲ្យខ្ទេចខ្ទី ហើយស្ទុះស្ទារទៅទាំង ៨ ទិសជុំវិញ។ ដំរីដ៏ប្រសើរ ក៏ចាប់ព្រាននោះ ដោយបំណងថាអញនឹងសម្លាប់ព្រានព្រៃនុ៎ះ ក៏ឃើញនូវសំពត់កាសាវៈ ដែលជាទង់ជ័យរបស់ពួកឥសី ដំរីដ៏ប្រសើរត្រូវសេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់ហើយ ក៏មានសញ្ញាកើតឡើងថា ធម្មតា បុគ្គលប្រើប្រាស់ទង់ជ័យព្រះអរហន្តមានសភាពដែលសប្បុរសមិនគួរសម្លាប់។

[៤៧១] (ដំរីឆទ្ទន្ត...) បុគ្គលណា មិនទាន់អស់ទឹកចត់ គឺកិលេស ជាអ្នកប្រាសចាកការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ និងវចីសច្ចៈ និងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ បុគ្គលនោះ មិនគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈទេ។ ចំណែកបុគ្គលណា ខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចត់ គឺកិលេស តាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ និងវចីសច្ចៈ បុគ្គលនោះឯង ទើបគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ។

[៤៧២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ដំរីដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃបាញ់ហើយដោយសរដ៏ថ្លោស មិនមានចិត្តប្រទូស្ត បាននិយាយនឹងព្រានព្រៃថា នែសម្លាញ់ អ្នកត្រូវការអ្វី តើព្រោះហេតុអ្វី បានជាអ្នកសម្លាប់យើង ម្យ៉ាងទៀត ការប្រកបនេះ របស់បុគ្គលណា។

[៤៧៣] (ព្រានព្រៃ...) បពិត្រដំរីដ៏ចំរើន ព្រះមហេសីរបស់ស្តេចក្នុងដែនកាសីនោះ ឈ្មោះនាងសុភទ្ទា ដែលគេបូជាហើយក្នុងរាជត្រកូល ព្រះនាងបានឃើញអ្នក ហើយប្រាប់ខ្ញុំ ព្រះនាងក៏មានព្រះសវនីយនឹងខ្ញុំថា យើងត្រូវការដោយភ្លុកទាំងឡាយ។

[៤៧៤] (ដំរីឆទ្ទន្ត...) ព្រះរាជបុត្រីនោះ ដឹងថា គូនៃភ្លុកទាំងឡាយរបស់បិតា និងជីតាទាំងឡាយរបស់យើង មានច្រើនណាស់ តែនាងជាស្រីក្រោធ ត្រូវការសម្លាប់ ជាស្រីល្ងង់ បានចងពៀរ (នឹងយើង)។ នែព្រានព្រៃ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចាប់នូវរណារ ហើយអារនូវភ្លុកទាំងគូនេះចុះ ទាន់ខ្ញុំមិនទាន់ស្លាប់ អ្នកឯងគប្បីទូលព្រះរាជបុត្រី ដែលមានសេចក្តីក្រោធនោះថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានសម្លាប់ហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាភ្លុករបស់ដំរីនោះ។

[៤៧៥] ព្រានព្រៃនោះ ក្រោកឈរឡើង ហើយចាប់រណារ អារនូវភ្លុកនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ហើយក៏យកនូវភ្លុកដ៏ល្អស្អាត មិនមានភ្លុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី រួចដើរចៀសចេញទៅអំពីទីនោះយ៉ាងឆាប់។

[៤៧៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកដំរី ត្រូវភ័យ (អំពីសេចក្តីស្លាប់) បៀតបៀនហើយ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ព្រោះគេសម្លាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរ បានស្ទុះទៅគ្រប់ទិសទាំង ៨ លុះមិនឃើញបុរសជាសត្រូវនឹងដំរី ក៏ត្រឡប់មកកាន់ទីរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរវិញ។

[៤៧៧] ដំរីដ៏ប្រសើរទាំងនោះ កន្ទក់កន្ទេញ រោទ៍ក្នុងទីនោះ ហើយរោយរាយនូវអាចម៍ដី លើក្បាលរបស់ខ្លួន ដំរីទាំងអស់នោះ ក៏ឲ្យមេដំរីជាមហេសី ឈ្មោះសព្វសុភទ្ទា ដើរមុខ មកកាន់ទីនៅរបស់ខ្លួន។

[៤៧៨] ព្រានព្រៃនោះ បាននាំយកភ្លុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាភ្លុកល្អស្អាត មិនមានភ្លុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ភ្លឺសព្វដោយរស្មីមានពណ៌ដូចជាមាស ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះ ក៏បង្អោននូវភ្លុកទាំងឡាយថ្វាយព្រះរាជកញ្ញាថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសម្លាប់បានហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាភ្លុករបស់ដំរីនោះ។

[៤៧៩] ព្រះរាជកញ្ញានោះ ទតឃើញភ្លុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ដែលធ្លាប់ជាប្តីជាទីស្រឡាញ់អំពីជាតិមុន ក៏បែកហឫទ័យក្នុងទីនោះឯង ហេតុនោះ ព្រះនាងជាស្រីល្ងង់ បានសោយព្រះវិលាល័យទៅ។

[៤៨០] (ព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរ...) ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គបានសម្រេចនូវសម្ពោធិញ្ញាណផង មានអានុភាពច្រើនផង បានធ្វើនូវការញញឹមក្នុងកណ្តាលពពួកបរិស័ទ ពួកភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹម ឲ្យប្រាកដដោយឥតហេតុទេ។

អ្នកទាំងឡាយ បានឃើញនាងកុមារីណានៅជំទង់ ស្លៀកសំពត់កាសាវៈ ជាអ្នកបួស នាងកុមារីនោះ ក្នុងកាលនោះ គឺព្រះរាជកញ្ញា ឯស្តេចដំរីក្នុងកាលនោះ គឺតថាគតឯង ព្រានព្រៃណាកាន់យកនូវភ្លុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាភ្លុកដ៏ល្អស្អាត មិនមានភ្លុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះក្នុងកាលនោះ គឺទេវទត្ត។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រាសចាកសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ប្រាសចាកសេចក្តីសោក ប្រាសចាកនូវកូនសរ គឺរាគៈ បានជ្រាបច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់សំដែងនូវចរិតខ្ពស់ និងទាបអំពីដើមនេះ ដែលអន្ទោលទៅអស់កាលដ៏យូរ ហាក់ដូចមិនកន្លងថ្ងៃ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះ តថាគតនៅក្នុងទីនោះ កាលនោះ តថាគតជាស្តេចដំរី អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ។

ចប់ ឆទ្ទន្តជាតក ទី៤ ។ (ចប់ក្នុងបិដក)

អដ្ឋកថា

ឆទ្ទន្តជាតក

[៤៧៦-៤៨០] ព្រះសាស្តាកាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពនទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុនីក្រមុំមួយរូប ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ មានពាក្យផ្តើមថា **កិន្នុ សោចសិ** ដូច្នេះជាដើម ។

បានឮថា ភិក្ខុនីនោះជាធីតានៃត្រកូលមួយ ក្នុងនគរសាវត្ថី ឃើញទោសក្នុងឃរាវាសហើយចេញបួសក្នុងព្រះសាសនា ។ ថ្ងៃមួយទៅដើម្បីស្តាប់ធម៌មួយអន្លើដោយពួកភិក្ខុនី ឃើញព្រះរូបឆោមដែលកើតឡើងដោយបុញ្ញានុភាពមិនមានប្រមាណ ប្រកបដោយរូបសម្បត្តិដ៏ឧត្តម របស់ព្រះទសពលដែលប្រថាប់លើធម្មាសនៈដ៏ឧត្តម ទ្រង់សំដែងព្រះធម្មទេសនា ទើបគិតថា កាលអញអន្ទោលទៅក្នុងភព ធ្លាប់ជាបាទបរិចារិកា របស់មហាបុរសនេះដែរឬទេហ្ន៎ ក្នុងវេលានោះឯងនាងក៏រឮកជាតិបានថា អញធ្លាប់ជាបាទបរិចារិការបស់មហាបុរសនេះ ក្នុងកាលទ្រង់ជាដំរីឆទ្ទន្ត កាលនាងរឮកបានដូច្នោះ ក៏កើតបីតិបាមោជ្ជក្រៃលែងឡើង ។ ដោយកម្លាំងនៃបីតិទើបនាងសើចខ្លាំងៗហើយរឮកទៀតថា ឈ្មោះថាបាទបរិចារិកាដែលមានអធ្យាស្រ័យ ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ចំពោះស្វាមីមានតិច មិនបានប្រាថ្នាប្រយោជន៍មានច្រើន អញមានអធ្យាស្រ័យប្រាថ្នាប្រយោជន៍ចំពោះបុរសនេះដែរឬហ្ន៎ នាងរឮកបណ្តើរ ក៏បានឃើញពិតថា អញបានសាងកំហុសទុកក្នុងហទយៈមិនមែនតិច ជួលព្រានសោណុត្តរឲ្យយកព្រួញលាបដោយថ្នាំពិស បាញ់ស្តេចដំរីឆទ្ទន្ត កម្ពស់ប្រមាណ ១២០ ហត្ថឲ្យដល់នូវការស្លាប់ ។ វេលានោះក៏មានសេចក្តីសោកកើតឡើង បេះដូង

ក៏ចេញចំហាយក្ដៅ មិនអាចអត់សង្កត់សេចក្ដីសោកបានទើបទ្រហោយំដោយសំឡេងខ្លាំង ។ ព្រះបរមសាស្ដាទតឃើញដូច្នោះ ក៏ទ្រង់ញញឹម ភិក្ខុសង្ឃទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃការធ្វើទូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ទើបត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីក្មេងនេះ រឭកដល់កំហុសដែលធ្លាប់ធ្វើចំពោះតថាគតក្នុងជាតិមុន ក៏ទ្រហោយំ ហើយទ្រង់នាំអតីតនិទានមកត្រាស់ដូចតទៅនេះថា

ក្នុងអតីតកាល មានដំរីប្រមាណ ៨០០០ ជាដំរីមានឫទ្ធិ ហោះទៅក្នុងអាកាសបាន អាស្រ័យស្រះឆទ្ទន្តរស់នៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។ កាលនោះព្រះពោធិសត្វ កើតជាកូនដំរីមេហ្វូង មានពណ៌កាយសម្បុរស មានមាត់និងជើងពណ៌ក្រហម កាលចម្រើនវ័យឡើង កម្ពស់បាន ៨៨ ហត្ថ បណ្ដោយខ្លួន ១២០ ហត្ថ ប្រកបដោយប្រមោយដូចគ្នានឹងកម្រងប្រាក់ ប្រវែង ៤៨ ហត្ថ ឯភ្លុកទាំង ២ វាស់ដោយជុំវិញ ១៤ ហត្ថ បណ្ដោយប្រវែង ៣០ ហត្ថ ប្រកបដោយរស្មី ៦ ប្រការ ។ ព្រះពោធិសត្វជាមេហ្វូងនៃដំរី ៨០០០ បូជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៤០០ អង្គ ។ អគ្គមហេសីរបស់ព្រះពោធិសត្វមាន ២ ឈ្មោះចូឡសុភទ្ទា ១ មហាសុភទ្ទា ១ ។ ស្ដេចដំរីនោះមានដំរី ៨០០០ ជាបរិវារនៅក្នុងកញ្ចនគុហា ។ ម្យ៉ាងទៀតស្រះឆទ្ទន្តនោះ បណ្ដោយក្ដី ទទឹងក្ដី ៤០ យោជន៍[1]ត្រង់កណ្ដាលមានជម្រៅ ១២ យោជន៍ មិនមានសារាយចក ឬកក់ឡើយ ទឹកដែលដក់នៅមានពណ៌ដូចដុំកែវមណី បន្ទាប់អំពីនោះមានគុម្ព

១-ក្នុងទីខ្លះជា ៤២ យោជន៍ ។

ចង្កុលណីដុះជុំវិញមានកម្រាស់មួយយោជន៍ បន្ទាប់អំពីគុម្ពចង្កុលណីនោះមាន ឧប្បលខៀវដុះជុំវិញកម្រាស់មួយយោជន៍ បន្ទាប់អំពីនោះ មានគុម្ពឧប្បល ក្រហម ឧប្បលស បទុមក្រហម បទុមសនិងកោមុទ សុទ្ធតែកម្រាស់មួយ យោជនៗព័ទ្ធជុំវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀតក្នុងរវាងគុម្ពឈូកទាំង ៧ នេះ មានឈូក មួយប្រភេទ ឈ្មោះថា ចង្កុលណី ដុះឆ្លាស់គ្នាដោយជុំវិញ មានបរិមណ្ឌល ទទឹងមួយយោជន៍ដូចគ្នា ។ បន្ទាប់មក ដល់ទឹកជ្រៅត្រឹមពោះដើរ មានស្រូវ សាលីក្រហមដុះលាតសន្ធឹងទៅប្រមាណមួយយោជន៍ មានគុម្ពវល្លិទឹកដេរដាស ដោយផ្កាពណ៌ខៀវ ពណ៌លឿង ពណ៌ក្រហម ពណ៌ស មានក្លិនក្រអូប ផ្សាយទៅ ។ ព្រៃឈើ ១០ ប្រភេទនេះ មានកម្រាស់មួយយោជន៍ស្មើគ្នា ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បន្តពីនោះទៅ មានព្រៃសណ្តែកភជមាសគ្រាប់តូចនិង ព្រៃសណ្តែកភជមាសគ្រាប់ធំ ។ បន្ទាប់អំពីនោះទៅមានព្រៃឪឡឹក ត្រឡាច ឃ្លោកនិងល្ពៅ ។ តពីនោះមានព្រៃអំពៅ ដើមនីមួយៗប៉ុនដើមស្លា ។ បន្ទាប់ អំពីនោះមានដើមចេក ផ្លែប៉ុនៗភ្លុកដំរី បន្ទាប់អំពីនោះមានព្រៃភាំង ព្រៃខ្នុរ ណាំង ខ្នុរមួយផ្លែៗប៉ុនៗពាង ។ បន្ទាប់ពីនោះមានព្រៃខ្នុរសម្ល ផ្លែមានរស ឆ្ងាញ់ បន្ទាប់អំពីនោះមានព្រៃទំពិត បន្ទាប់អំពីនោះមានដងព្រៃធំ មានពូជឈើ ដែលដុះលាយឡំគ្នា ។ បន្ទាប់ពីនោះទៅមានព្រៃឫស្សី នេះជាភាពសម្បូរនៃ ស្រះឆទ្ទន្ត ក្នុងសម័យនោះ ក្នុងអដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ លោកក៏ពណ៌នាភាព សម្បូរដែលមានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទុកដូចគ្នា ។

ម្យ៉ាងទៀត មានភ្នំព័ទ្ធជុំវិញព្រៃឫស្សី ៧ ជាន់ រាប់ពីជុំខាងក្រៅទៅ ភ្នំទី

១ ឈ្មោះចុឡកាឡបព៌ត ភ្នំទី ២ ឈ្មោះមហាកាឡបព៌ត ភ្នំទី ៣ ឈ្មោះឧទកបព៌ត ភ្នំទី ៤ ឈ្មោះចន្ទបស្សបព៌ត ភ្នំទី ៥ ឈ្មោះសុរិយបស្សបព៌ត ភ្នំទី ៦ ឈ្មោះមណិបស្សបព៌ត ភ្នំទី ៧ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សបព៌ត ។

សុវណ្ណបស្សបព៌តកម្ពស់ ៧ យោជន៍ ព័ទ្ធជុំវិញស្រះឆទ្ទន្ត ដូចកណ្ដាប់មាត់បាត្រ ខាងក្នុងសុវណ្ណបស្សបព៌តនោះមានពណ៌ដូចមាស ។ ព្រោះស្រមោល ដែលចេញអំពីសុវណ្ណបស្សបព៌តនោះ ស្រះឆទ្ទន្តនោះហាក់បីដូចពន្លឺព្រះអាទិត្យដ៏ស្រទន់ដែលរៀបនឹងរះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភ្នំដែលតាំងនៅខាងក្រៅ (រាប់ពីក្នុងមកក្រៅ) ភ្នំមួយកម្ពស់ ៦ យោជន៍ ភ្នំមួយកម្ពស់ ៥ យោជន៍ ភ្នំមួយកម្ពស់ ៤ យោជន៍ ភ្នំមួយកម្ពស់ ៣ យោជន៍ ភ្នំមួយកម្ពស់ ២ យោជន៍ ភ្នំមួយកម្ពស់ ១ យោជន៍ ។ ត្រង់ជ្រុងទិសឦសាននៃស្រះឆទ្ទន្ត ដែលមានភ្នំ ៧ ជាន់ ព័ទ្ធជុំវិញយ៉ាងនេះ មានដើមជ្រៃធំ តាំងនៅក្នុងឱកាសដែលទឹកនិងខ្យល់ពាល់ត្រូវបាន ដើមជ្រៃនោះវាស់ដោយជុំវិញបាន ៥ យោជន៍ កម្ពស់ ៧ យោជន៍ រំកាយមែក ៦ យោជន៍ មែកផ្សាយទៅក្នុងទិសទាំង ៤ មែកដែលត្រង់ឡើងទៅលើក៏មានប្រវែង ៦ យោជន៍ដូចគ្នា វាស់ពីគល់ដល់ចុង គឺមានប្រវែង ១៣ យោជន៍ វាស់ដោយបរិមណ្ឌលមែក ១២ យោជន៍ ប្រដាប់ដោយឫស ៨ ពាន់ស្រស់ត្រកាលដូចភ្នំកែវមណីត្រដោល ។

ម្យ៉ាងទៀតក្នុងទិសបច្ចិមនៃស្រះឆទ្ទន្ត ត្រង់សុវណ្ណបស្សបព៌តមានកញ្ចនគុហាប្រមាណ ១២ យោជន៍ ។ ដល់រដូវភ្លៀងស្ដេចដំរីឆទ្ទន្តមានដំរី ៨០០០ ជាបរិវារស្នាក់នៅក្នុងកញ្ចនគុហា ក្នុងរដូវក្ដៅ ក៏មកឈរទទួលខ្យល់និងទឹក

ត្រង់ចន្លោះពួរជ្រៃនាដើមជ្រៃធំនេះ ។ ថ្ងៃមួយដំរីទាំងឡាយមកប្រាប់ថា ព្រៃរាំងផ្ការីកហើយ ។ ស្តេចឆទ្ទន្តគិតថា អញនឹងលេងកីឡាផ្ការាំង មួយអន្លើដោយបរិវារទៅកាន់ព្រៃរាំងនោះ យកក្បាលផល់ដើមរាំងមួយដើមដែលមានផ្ការីកស្គុសស្គាយ ។ នាងចូឡសុភទ្ទាឈរខាងលើខ្យល់ ស្លឹករាំងចាស់ៗដែលជាប់នឹងមែកងាប់ៗ អន្ទ្រង់និងស្រមោចខ្មៅ ក៏ធ្លាក់មកលើសរីរៈរបស់នាង ។ នាងមហាសុភទ្ទាឈរខាងក្រោមខ្យល់ កេសរផ្កានិងស្លឹកស្រស់ៗ ក៏រោយចុះមកត្រង់សរីរៈរបស់នាង ។ ចូឡសុភទ្ទាគិតថា ស្តេចដំរីនេះបាចកេសរនិងស្លឹកស្រស់ ឲ្យធ្លាក់លើសរីរៈភរិយា ដែលខ្លួនស្រឡាញ់ប្រោសប្រាណ ឯសរីរៈរបស់អញ ឲ្យស្លឹកឈើងាប់ជាប់និងមែកក្រៀមៗ មួយអន្លើដោយអន្ទ្រង់និងស្រមោចធ្លាក់មកលើ អញនឹងដឹងវត្ថុដែលគួរធ្វើ ហើយចងពៀរក្នុងព្រះពោ-ធិសត្វ ។

ថ្ងៃមួយស្តេចដំរីមួយអន្លើដោយបរិវារ ចុះកាន់ស្រះឆទ្ទន្តដើម្បីងូតទឹក ខណៈនោះដំរីស្ទាវ ២ យកប្រមោយកាន់នូវបាច់ឫសជ្រៃតូចៗមកឲ្យស្តេចដំរីជម្រះរាងកាយដូចគ្នានឹងបោសកំពូលភ្នំកៃលាសដូច្នោះ ។ កាលស្តេចដំរីងូតទឹកឡើងមកហើយទើបឲ្យមេដំរីទាំង ២ ចុះងូត កាលដំរីទាំង ២ ឡើងមកហើយនាំគ្នាទៅឈរអមព្រះមហាសត្វ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ដំរីទាំង ៨០០០ ក៏ចុះកាន់ស្រះ លេងឧទកកីឡា ហើយនាំយកផ្កាច្រើនប្រភេទ មកអំពីស្រះប្រដាប់តាក់តែងព្រះមហាសត្វដូចគ្នានឹងប្រដាប់ស្តូបប្រាក់ដូច្នោះ ស្រេចហើយទើបប្រដាប់មេដំរីជាខាងក្រោយ ។ គ្រានោះមានដំរីមួយត្រាច់ទៅក្នុងស្រះបាន

ទូវផ្កាបទុមធំមានស្រទាប់ ៧ ជាន់នាំមកប្រគល់ដល់ព្រះមហាសត្វ ។ ស្តេចដំរីឆទ្ទន្តយកប្រមោយទទួលផ្កាឈូក មកវាយកេសរចុះលើក្បាល ហើយឲ្យដល់នាងមហាសុភទ្ទាដែលជាជេដ្ឋភរិយា ។ នាងចូឡសុភទ្ទាឃើញដូច្នោះអាក់អន់ចិត្ត គិតថា ស្តេចដំរីនេះឲ្យផ្កាឈូកធំដែលមានត្របក ៧ ជាន់ដល់ភរិយាជាទីស្រឡាញ់តែម្នាក់ ចំណែកអញមិនឲ្យ ទើបចងពៀរក្នុងព្រះមហាសត្វទៀត ។

ថ្ងៃមួយស្តេចដំរីពោធិសត្វរៀបចំផ្លែស្រគំនិងត្រាវ ដំឡូងដោយទឹកឃ្មុំថ្វាយព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៥០០ អង្គឆាន់ នាងចូឡសុភទ្ទាបានប្រគេនផ្លែឈើដែលខ្លួនបេះបានដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធហើយតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាថា បពិត្រលោកម្ចាស់បើខ្ញុំចុតិចាកអត្តភាពនេះ ក្នុងជាតិនេះហើយ សូមឲ្យកើតក្នុងត្រកូលមទ្ទរាជនិងបានឈ្មោះថា សុភទ្ទារាជកញ្ញា កាលចម្រើនវ័យហើយ សូមឲ្យបានជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះបាទពារាណសី ជាទីស្រឡាញ់គាប់ព្រះហឫទ័យ របស់ទ្រង់ រហូតអាចធ្វើបានតាមចិត្តនិងអាចទូលព្រះរាជាឲ្យប្រើព្រានណាមួយមកបាញ់ដំរីនេះដោយព្រួញដែលលាបដោយថ្នាំពិសឲ្យស្លាប់និងឲ្យនាំយកភ្លុកទាំងគូដែលមានពណ៌ ៦ យកមក ។ តាំងពីថ្ងៃនោះមក ចូឡសុភទ្ទាហត្ថីមិនស៊ីស្មៅ មិនផឹកទឹក រាងកាយក៏ស្គាំងស្គមជាលំដាប់ មិនយូរប៉ុន្មានក៏អស់ជីវិតទៅកើតក្នុងព្រះឧទរនៃអគ្គមហេសីរបស់ព្រះរាជា ក្នុងមទ្ទរដ្ឋ គ្រាប្រសូតមកហើយព្រះជនកជននីបានថ្វាយព្រះនាមថា សុភទ្ទា កាលព្រះនាងចម្រើនវ័យហើយទើបនាំទៅថ្វាយដល់ព្រះបាទពារាណសី បានជាទីស្រឡាញ់ ជាទីប្រោស

ប្រាណរបស់ព្រះបាទពារាណសី រហូតបានជាធំជាងស្នំទាំង ១៦០០០ ហើយ នាងមានញាណជាគ្រឿងរឭកជាតិបាន ។ នាងសុភទ្ទានោះត្រិះរិះថា សេចក្ដីប្រាថ្នារបស់អញសម្រេចហើយ គ្រានេះអញនឹងឲ្យគេយកភ្លុកទាំងគូ របស់ស្ដេចដំរីនោះមក ។ តាំងអំពីនោះមកនាងក៏យកប្រេងលាបសរីរៈ ទ្រទ្រង់នូវសំពត់សៅហ្មងសម្ដែងអាការជាអ្នកមានជំងឺ ចូលកាន់បន្ទប់ដ៏មានសិរី ផ្ទំលើព្រះទែនតូច ព្រះបាទពារាណសីត្រាស់សួរថា ព្រះនាងសុភទ្ទាទៅណា ទ្រង់ជ្រាបថាប្រឈួនទើបយាងចូលទៅកាន់បន្ទប់ផ្ទំ ប្រថាប់គង់លើព្រះទែន ទ្រង់ស្ទាបខ្នងរបស់ព្រះនាងហើយត្រាស់ព្រះគាថាទីមួយថា

ម្នាលនាងសុភទ្ទាជាស្រីមានអវយវៈដូចមាស មានសម្បុរលឿង
ខ្ចី មានសម្បុរដ៏ប្រសើរ ថ្វីក៏បានជានាងសោយសោក ម្នាល
នាងមានភ្នែកពិសាល ថ្វីក៏បានជានាងស្រពោនដូចផ្កាឈូក
ដែលគេច្របាច់ ដូច្នេះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **អនុច្ចង្គី** សេចក្ដីថា មានព្រះសរីរៈស្អាតដូចមាស ។ បទថា **មាលាវ បរិមទ្ទិតា** សេចក្ដីថា ដូចគ្នានឹងផ្កាឈូកដែលត្រូវច្របាច់ដោយដៃដូច្នោះ ។ ព្រះនាងសុភទ្ទាបានស្ដាប់ដូច្នោះទើបបានត្រាស់គាថាជាបន្ទថា

បពិត្រមហារាជ ចំណង់ប្លែកកើតឡើងដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ដោយការ
យល់សប្ដិ តែចំណង់ប្លែករបស់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ហាក់ដូចជាមិន
ងាយរកបានទេ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឧ សោ** សេចក្តីថា ការចាញ់គតិ ដែលខ្ញុំម្ចាស់យល់សប្តិឃើញនោះ ។ បទថា **សុបិនន្តេនុបច្ចគា** សេចក្តីថា ព្រះទេវីទូលថា ខ្ញុំម្ចាស់យល់សប្តិឃើញជានិមិត្តក្នុងទីបំផុតនៃការយល់សប្តិទើបចាញ់ព្រះគតិ វត្ថុដែលចាញ់គតិព្រោះយល់សប្តិនោះ ជាវត្ថុដែលមិនងាយរកតែកាលខ្ញុំម្ចាស់បានវត្ថុនោះទើបមានជីវិតរស់នៅបាន ។

ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ដូច្នោះទើបត្រាស់គាថាបន្តថា

កាមគុណទាំងឡាយណាមួយ ជារបស់មនុស្សក្នុងលោក ជាទីត្រេកអរនេះ កាមគុណទាំងអស់នោះមានច្រើនសុទ្ធតែជារបស់យើង យើងនឹងឲ្យទ្រព្យចំណង់ប្លែកដល់នាង ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បច្ចុរា** សេចក្តីថា ម្នាលនាងសុភទ្ទា កាមសម្បត្តិដែលជារបស់មនុស្សដែលពួកមនុស្សប្រាថ្នាក្នុងលោកនេះនិងវត្ថុ ៧ យ៉ាងណាមួយក្នុងទន្លេ មានច្រើនរកបានងាយ គឺកាមគុណ ៥ ណាមួយមានក្នុងមនុស្សលោក យើងនឹងឲ្យវត្ថុកាមនិងកិលេសកាមទាំងអស់ ដល់នាង ។

ព្រះទេវីបានស្តាប់ដូច្នោះ ក៏ទូលថា បពិត្រមហារាជ ការចាញ់គតិរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ស្រាយបានលំបាក ខ្ញុំម្ចាស់មិនទូលឲ្យទ្រង់ជ្រាបឥឡូវនេះឡើយ ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គមានព្រានព្រៃចំនួនប៉ុន្មាន សូមទ្រង់ឲ្យប្រជុំគ្នាទាំងអស់ចុះ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងទូលឲ្យទ្រង់ជ្រាបក្នុងកណ្តាលព្រានព្រៃទាំងនោះ ហើយត្រាស់គា-ថាជាលំដាប់តទៅថា

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមឲ្យព្រានទាំងឡាយ ដែលមានទៅ
ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ មកប្រជុំគ្នា ខ្ញុំម្ចាស់នឹងប្រាប់នូវចំណង់
ប្លែករបស់ខ្ញុំម្ចាស់ដល់ព្រានទាំងឡាយនុ៎ះ ដូច្នេះ ។

ក្នុងគាថានោះមានអធិប្បាយថា បពិត្រមហារាជ ក្នុងដែនរបស់ទ្រង់មានព្រានព្រៃប៉ុន្មានដែលជាអ្នកសមគួរ សូមទ្រង់ឲ្យព្រានទាំងអស់ប្រជុំគ្នា គឺហៅគ្នាមក ខ្ញុំនឹងប្រាប់ គឺពោលបង្ហាញនូវការចាញ់ផ្ទៃរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ដែលមានយ៉ាងណាដល់ទាយព្រានទាំងនោះ ។

ព្រះបាទក្រុងពារាណសីត្រាស់ទទួលពាក្យ ហើយទ្រង់ចេញអំពីបន្ទប់ផ្ទំ ត្រាស់នឹងពួកអាមាត្យថា ព្រានព្រៃចំនួនប៉ុន្មាន មានក្នុងកាសិករដ្ឋដែលមានអាណាខេត្ត ៣០០ យោជន៍ ចូរអ្នកវាយស្គរប្រកាសឲ្យព្រានទាំងអស់ មកប្រជុំគ្នា ។ អាមាត្យទាំងនោះក៏ធ្វើតាមព្រះរាជឱង្ការ ។ មិនយូរប៉ុន្មានព្រានអ្នកកាសិករដ្ឋ ក៏កាន់យកគ្រឿងបណ្ណាការតាមកម្លាំង នាំគ្នាមកគាល់ ឲ្យទូលដល់ការដែលពួកខ្លួនមកដល់ឲ្យទ្រង់ជ្រាប ។ ព្រានព្រៃទាំងអស់ប្រមាណ ៦ ម៉ឺននាក់ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបថា ពួកព្រានមកហើយ ទើបប្រថាប់ឈរត្រង់មាត់បង្អួច កាលចង្អុលប្រាប់ព្រះទេវីទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

ម្នាលនាងទេវី ពួកព្រានព្រៃទាំងនេះ ជាអ្នកមានថ្វីដៃ ជាអ្នក
ក្លៀវក្លា ស្គាល់ព្រៃផង ស្គាល់ម្រឹគផង សឹងតែជាអ្នកស៊ូលះ
បង់នូវជីវិតក្នុងប្រយោជន៍របស់យើង ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឥមេ តេ** សេចក្តីថា ម្នាលទេវី នាងឲ្យ

នាយព្រានពួកណាមកប្រជុំគ្នា នាយព្រានទាំងនោះ គឺនាយព្រានទាំងនេះ ។ បទថា **កតហត្ថា** សេចក្តីថា ស៊ុទ្ធតែមានថ្វីដៃ គឺឈ្លាស បានទទួលការសិក្សារហូតជំនាញក្នុងក្បួនបាញ់និងការកាត់ជាដើម ។

បទថា **វិសារទា** សេចក្តីថា ជាអ្នកផុតភ័យ ។ បទថា **វនញ្ញូ ច មិគញ្ញូ ច** សេចក្តីថា ជាអ្នកស្គាល់ព្រៃផង ស្គាល់ប្រភេទសត្វផង ។ បទថា **មមត្ថេ** សេចក្តីថា ម្យ៉ាងទៀត ពួកព្រានទាំងអស់នេះ រមែងលះបង់ជីវិតក្នុងប្រយោជន៍របស់យើងបាន គឺគេធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើងបាន ។

ព្រះទេវីទ្រង់ស្តាប់ដូច្នោះ ហៅពួកព្រានមកហើយត្រាស់គាថាបន្តថា

ម្នាលលុទ្ទបុត្តទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ដែល
មកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរស្តាប់ (ពាក្យរបស់ខ្ញុំចុះ) ខ្ញុំបាន
យល់សប្តិឃើញដំរីស មានភ្លុកប្រាំមួយ ខ្ញុំត្រូវការដោយភ្លុក
ដំរីសនោះ ជីវិត (របស់ខ្ញុំ) ទំនងមិនមានព្រោះការមិនបាន
ភ្លុកនោះ ដូច្នេះ ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងគាថានោះ ដូចតទៅនេះថា ព្រះទេវីត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយដែលជាលុទ្ទបុត្ត បណ្តាជនដែលមកព្រមគ្នាក្នុងទីនេះ ចូរតាំងចិត្តស្តាប់ពាក្យរបស់យើង ។

បទថា **ឆព្វិសាណំ** បានដល់ ដំរីសមានភ្លុក ៦ ពណ៌ ។ យើងយល់សប្តិឃើញដំរីស ភ្លុកមានរស្មី ៦ ប្រការ យើងឃើញគជសារបែបនេះទើបមានសេចក្តីត្រូវការភ្លុកទាំង ២ របស់ស្តេចដំរីនោះ បើមិនបាន ជីវិតរបស់

យេីងក៏មិនមាន ។ ពួកកូនព្រានព្រៃបានស្តាប់ព្រះសវនីយ៍ដូច្នោះនាំគ្នាទូលថា

បិតានិងជីតារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនដែលឃើញ មិនដែល
ឮនូវដើមានក្អកប្រាំមួយដែលព្រះរាជបុត្រី បានទ្រង់ព្រះសុបិន
ឃើញនោះទេ សូមព្រះនាងទ្រង់សវនីយ៍ប្រាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរ
ប្រាកដដូច្នោះដល់ពួកទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បិតូនំ** ជាឆដ្ឋីវិភត្តិ ចុះក្នុងអត្ថនៃតតិយាវិ-ភត្តិ ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា ពួកព្រានក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះនាង សេតកុញ្ជរក្អកមានពណ៌ ៦ ប្រការបែបនេះ ឪពុកឬជីតារបស់ពួកទូលព្រះបង្គំក៏មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់បានស្តាប់ នឹងពោលថ្វីដល់ទូលព្រះបង្គំ ព្រោះហេតុនោះព្រះនាងនិមិត្តឃើញស្តេចដំរីមានលក្ខណៈបែបណា សូមព្រះនាងត្រាស់ប្រាប់លក្ខណៈដែលព្រះនាងនិមិត្តឃើញនោះដល់ពួកទូលព្រះបង្គំចុះ ។

ពួកកូនព្រានព្រៃពោលគាថាបន្តថា

បណ្តាទិសទាំង ១០ នេះ គឺទិសធំ ៤ ទិសតូច ៤ ទិសខាង
លើ ១ ទិសខាងក្រោម ១ តើព្រះរាជបុត្រី ទ្រង់ព្រះសុបិន
ឃើញដំរីដ៏ប្រសើរមានក្អកប្រាំមួយឋិតនៅក្នុងទិសណា ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ទិសា** បានដល់ ទិសទាំងឡាយ ។ បទថា **កតមំ** សេចក្តីថា បណ្តាទិសទាំងឡាយនេះ ស្តេចដំរីនៅទិសណា ។ កាលពួកព្រានទូលសួរយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះនាងសុភទ្ទារាជទេវី ទ្រង់ពិនិត្យមើលព្រានទាំងអស់ ក្នុងចំនួននោះឃើញព្រានម្នាក់ឈ្មោះសោណុត្តរៈ ធ្លាប់

ជាអ្នកចងចៀររបស់ព្រះមហាសត្វ លិចផ្ទោជាងគេបណ្ដាព្រានទាំងឡាយ មានរូបអាក្រក់ពន់ពេក មានជើងធំ ស្មងមានពកដូចដុំកត្ត ក្បាលជន្លង់ធំ ធ្មេញធំទីវធំ ពុកមាត់ស្រមូម ពុកចង្កាពណ៌ក្រហម ភ្នែកពណ៌លឿង ទើបព្រះនាងព្រះតម្រិះថា បុរសនេះអាចធ្វើតាមពាក្យរបស់អញបាន ហើយក្រាបទូលសូមព្រះរាជានុញ្ញាតនាំព្រានសោណុត្តរៈឡើងទៅកាន់ប្រាសាទជាន់ទី ៧ ព្រះនាងបើកសីហបញ្ជរទិសខាងជើង ហើយលាព្រះហស្ត ចង្អុលទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្តទិសឧត្តរ បានត្រាស់ ៤ គាថានេះថា

អ្នកចេញអំពីទីនេះ ដើរត្រង់ទៅទិសខាងជើង រំលងភ្នំធំទាំង ៧ ទៅ នឹងឃើញភ្នំធំលើសលុបមួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ជាភ្នំមានផ្កាឈើរីកព្រោងព្រាត កុះករដោយពួកកិន្នរ ។ អ្នកចូរឡើងកាន់ភ្នំជាលំនៅរបស់ពួកកិន្នរនោះ ហើយរមិលមើលនូវទីជិតនៃជើងភ្នំ គ្រានោះអ្នកនឹងឃើញនូវស្ដេចជ្រៃមួយដើម មានឫស ៨០០០ មានពណ៌ប្រាកដស្មើដោយមេឃ ។ ឯស្ដេចដំរីមានភ្លុកប្រាំមួយ មានខ្លួនសសុទ្ធដែលពួកដំរីដទៃគ្រប់សង្កត់បានដោយក្រ តែងនៅជិតដើមជ្រៃនោះ ដំរីទាំងឡាយ ៨០០០ មានភ្លុកងដូចចន្ទោលរថៈ មានប្រក្រតីទៅប្រហារដោយសន្ទុះដូចជាខ្យល់ តែងរក្សានូវស្ដេចដំរីនោះ ។ ពួកដំរីទាំង ៨០០០ នោះឈរជកដង្ហើមខ្លាំង តែងក្រោធចំពោះវត្ថុ សូម្បីដែលខ្យល់បក់ត្រូវហើយ មួយទៀត បើវាឃើញមនុស្សក្នុងទីនោះហើយ

កំធ្វើឲ្យទៅជាផេះ សូម្បីតែធូលី គឺផេះរបស់មនុស្សនោះក៏មិន ឲ្យមានឡើយ ដូច្នេះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **គតោ** សេចក្ដីថា នៃព្រានដ៏ចម្រើន អ្នកចេញអំពីទីនេះទៅហើយ ។ បទថា **ឧត្តរាយំ** សេចក្ដីថា ទៅកាន់ទិសឧត្តរ ដើរឆ្លងភ្នំខ្ពស់ទាំង ៧ កាលឆ្លងទៅហួសភ្នំ ៦ ជាដំបូងបានហើយ ដល់ភ្នំឈ្មោះសុវណ្ណបស្សគិរីដែលសម្រេចដោយមាស ។ បទថា **ឧព្វេធោ** សេចក្ដីថា ខ្ពស់ជាងភ្នំ ៦ ក្រៅអំពីនោះ ។ បទថា **ឱលោកយ** សេចក្ដីថា ចូរអ្នកឱនចុះហើយក្រឡេកមើល ។ បទថា **តត្ថចុតិ** សេចក្ដីថា ក្នុងរដូវក្ដៅសេត-កុញ្ជរនោះឈរទទួលទឹកនិងខ្យល់ត្រជាក់គល់ជ្រៃនោះ ។

បទថា **ឧប្បសមោ** សេចក្ដីថា ជនដទៃ ឈ្មោះថាអាចចូលទៅញាំញីចាប់យកសេតកុញ្ជរនោះមិនមានឡើយ ដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថាបុគ្គលដទៃញាំញីបានដោយក្រ ក្នុងរដូវក្ដៅដំរីសនេះ ឈរទទួលទឹកនិងខ្យល់ត្រជាក់ដើមជ្រៃនោះក្នុងទីនោះ នៃព្រានព្រៃ ដំរី ៨០០០ ដូចម្ដេច ។ បទជា **ឦសាធន្តា** បានដល់ មានភ្លុកដូចចន្ទោលរថ ។ បទថា **វាតជវប្បហារិនោ** សេចក្ដីថា ដំរីទាំងនោះ មានប្រក្រតីរត់ទៅប្រហារបច្ចាមិត្តដោយសម្ទុះដ៏រហ័ស ដូចខ្យល់ ដំរី ៨០០០ នេះ គាល់រក្សាស្ដេចដំរីនោះជានិច្ច ។

បទថា **តុមូលំ** សេចក្ដីថា ដំរីទាំងនោះឈរដកដង្ហើមចេញចូល គួរខ្លាចមានសំឡេងជាប់តគ្នាជាលំដាប់ទៅ ។ បទថា **ឃោតស្ស** សេចក្ដីថា ដំរីទាំងនោះរមែងក្រោធសូម្បីតែខ្យល់មកប៉ះ ដេញតាមសំឡេង និងរកាំងសំឡេងឲ្យ

ញាប់ញ័រ ឃើញមនុស្សមកក្នុងទីនោះហើយកាចយ៉ាងនេះ ។ បទថា **នាស្ស** សេចក្ដីថា កាលមនុស្សត្រូវខ្យល់ផ្ដើមនោះឯងកម្ចាត់ធ្វើឲ្យជាផងធូលីហើយ ក៏មិនព្រមឲ្យលម្អងធូលីធ្លាក់ត្រូវស្ដេចដំរីនោះ ។

នាយព្រានសោណុត្តរៈ ស្ដាប់ព្រះសវនីយ៍ហើយ បានតក់ស្លុតចំពោះមរណភ័យក្រាបទូលជាគាថាដូច្នេះថា

បពិត្រព្រះនាងទេវី គ្រឿងប្រដាប់ទាំងឡាយដ៏ច្រើនដែលគេធ្វើ
ដោយមាសក្ដី កែវមុក្ដាក្ដី កែវមណីក្ដី គ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈ
នៃកែវពៃទូរ្យក្ដីស័ង្ខមានក្នុងរាជត្រកូល ចុះព្រះនាងមានប្រាថ្នា
ទីងសម្លាប់ដំរីមានភ្លុកប្រាំមួយ យកមកធ្វើគ្រឿងប្រដាប់ ជា
វិការៈនៃភ្លុកឬ ឬក៏ព្រះនាងចង់សម្លាប់ពួកលុទ្ទបុត្ត (កូន
ព្រាន) ដូច្នេះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **បិលន្ធនា** បានដល់ គ្រឿងអាភរណៈទាំងឡាយ ។ បទថា **វេឡុរិយាមយា** បានដល់ គ្រឿងធ្វើអំពីកែវពៃទូរ្យ ។ បទថា **ឃាតេស្សតិ** សេចក្ដីថា នាយព្រានសោណុត្តរៈទូលសួរថា ឬព្រះនាង មានបំណងនឹងឲ្យស្ដេចដំរីសម្លាប់នូវពួកពង្សព្រានព្រៃចោលដោយយកគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើជាលេស លំដាប់នោះព្រះទេវីត្រាស់ព្រះគាថាដូច្នេះថា

ម្នាលព្រានព្រៃ (មិនមែនដូច្នោះទេ) យើងជាស្រីប្រណែនផង
ជាស្រីដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខផង យើងរឭកឃើញ (នូវពៀរ)
ក្នុងខាងដើម (ដែលដំរីនោះធ្វើហើយដល់យើង) ផង បាន

ជាចេះតែស្តាំងស្តម ម្នាលព្រានព្រៃ អ្នកចូរធ្វើសេចក្តីនេះដល់
យើងចុះ យើងនឹងឲ្យស្រុកសួយ ៤ ដល់អ្នក ដូច្នេះ ។

បទថា **សោ** បានដល់ ខ្ញុំនោះ ។ បទថា **អនុស្សរន្តី** សេចក្តីថា យើងរឭកដល់ពៀរដែលស្តេចដំរីនោះធ្វើជាមួយយើងក្នុងកាលមុន ក៏ក្រាំក្រាចិត្ត ។ បទថា **ទស្សាមិ តេ** សេចក្តីថា បើសេចក្តីត្រូវការរបស់យើងនេះ សម្រេច យើងនឹងឲ្យស្រុកសួយ ៤ ដែលមានតម្លៃមួយសែនកហាបណៈរាល់ឆ្នាំ ជារង្វាន់ដល់អ្នក ។

កាលព្រះទេវីត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបលួងលោមថា នែព្រានសម្លាញ់ ក្នុងជាតិមុន ខ្ញុំបានថ្វាយទានដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាទុកថា សូមឲ្យខ្ញុំបានជាមនុស្សដែលអាចសម្លាប់ដំរីឆទ្ទន្តនេះ យកភ្លុកមកឲ្យបាន មិនមែនខ្ញុំយល់សប្តិឃើញឡើយ ម្យ៉ាងទៀត ការប្រាថ្នាដែលខ្ញុំប្រាថ្នាទុកនឹងត្រូវសម្រេច ចូរអ្នកទៅចុះ កុំខ្លាចឡើយ សោណុត្តរព្រានទទួលបដិបត្តិតាមព្រះរាជសវនីយ៍របស់ព្រះទេវីថា ករុណាថ្លៃវិសេស ហើយទូលថា បើដូច្នោះសូមព្រះនាងចង្អុលបង្ហាញទីលំនៅរបស់ស្តេចដំរីឲ្យជាក់ច្បាស់ កាលនឹងទូលសួរបន្តទើបពោលគាថាដោយសេចក្តីថា

ដំរីឆទ្ទន្តនោះ តែងទៅត្រង់ទីណា តែងចូលទៅឈរក្នុងកន្លែង
ណា ផ្លូវដូចម្តេចដែលដំរីឆទ្ទន្តចុះទៅងូតទឹក ស្តេចដំរីឆទ្ទន្តនោះ
ងូតទឹកតើដូចម្តេច យើងខ្ញុំធ្វើម្តេចនឹងដឹងដំណើរនៃដំរីនោះបាន
ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **កត្ថច្ចតិ** សេចក្តីថា ស្តេចដំរីនៅត្រង់ទីណា ។ បទថា **កត្ថុបេតិ** សេចក្តីថា ចូលទៅក្នុងទីណា អធិប្បាយថា ឈរក្នុងទីណា ។ បទថា **វីជិស្ស កា** សេចក្តីថា ផ្លូវណាជាផ្លូវដែលស្តេចដំរីទៅងូត គឺស្តេចដំរីទៅងូតទឹកផ្លូវណា ។ បទថា **កថំ វិជានេមុ គតិំ** សេចក្តីថា ព្រះនាងមិនចង្អុលបង្ហាញ ទូលព្រះបង្គំទាំងដំណើរទៅមកនៃស្តេចដំរីនោះ បានដូចម្តេច ព្រោះហេតុនោះ សូមព្រះនាងត្រាស់ប្រាប់ទូលព្រះបង្គំចុះ ។ កាលព្រះទេវីត្រាស់ប្រាប់ទី ដែលមើលឃើញដោយប្រចក្ស ដោយញាណរឭកជាតិបាន ដល់ព្រានសោណុត្តរៈ បានត្រាស់ ២ គាថាដោយសេចក្តីថា

ត្រង់ទីកន្លែងដែលដំរីនៅនោះ មានស្រះបោក្ខរណីនោះនៅជិត
ជាស្រះគួររីករាយផង មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើន
ផង (មានកុមុទឧត្បលទាំងឈូក) មានផ្ការីកស្គុសស្គាយ
ផង ដេរដាសដោយពួកភមរជាតិផង ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ
តែងងូតទឹកក្នុងស្រះនុ៎ះឯង ។ ដំរីឆទន្តនោះជាដំរីសសុទ្ធ មាន
ស្បែកទាំងអវយវៈសដូចផ្កាឈូកស លាងជម្រះនូវក្បាលរួច
ហើយក៏ទ្រទ្រង់នូវផ្កាឧត្បលជាដើម ត្រេកអររីករាយពន់ពេក
ក៏ឲ្យមេដំរីជាមហេសី ឈ្មោះនាងសព្វសុភទ្រា ដើរពីខាងមុខ
ហើយដើរសំដៅទៅកាន់ទីកន្លែងនៅរបស់ខ្លួន ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **តត្ថេវ** សេចក្តីថា ក្នុងលំនៅរបស់ស្តេចដំរីនោះឯង ។ បទថា **បោក្ខរណី** នេះ ព្រះទេវីត្រាស់សំដៅដល់ស្រះឆទន្ត ។

បទថា **សំបុប្ផិតា** សេចក្ដីថា មានផ្កាកុមុទ ២ ប្រភេទ ផ្កាឧប្បល ៣ ប្រភេទ ផ្កាបទុម ៤ ប្រភេទ រីកនៅជុំវិញ ។ បទថា **ឯត្ថ ហិ សោ** សេចក្ដីថា ស្ដេចដំរីនោះចុះងូតទឹកក្នុងស្រះឆទ្ទន្តនោះ ។ បទថា **ឧប្បលមាលធារី** សេចក្ដីថា ទ្រទ្រង់នូវកម្រងផ្កាបុប្ផជាតិ ដែលកើតក្នុងទឹកនិងលើគោក មានឧប្បលជាដើម ។ បទថា **បុណ្ឌរិកតចង្គី** សេចក្ដីថា ប្រកបដោយអវយវៈពណ៌ស មានស្បែកដូចផ្កាបុណ្ឌរិក ។

បទថា **អាមោទមានោ** សេចក្ដីថា ត្រេកអរក្រៃលែង ។ បទថា **សន្និកេតំ** សេចក្ដីថា ទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន ។ បទថា **បុរក្ខត្វា** សេចក្ដីថា ព្រះទេវីត្រាស់ថា ស្ដេចដំរីនាំមហេសីឈ្មោះ សព្វសុភទ្ទាទុកខាងមុខ ហោមរោមដោយដំរី ៨០០០ ជាបរិវារ ទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន ។

ព្រានសោណុត្តរៈស្ដាប់ព្រះសវនីយ៍ទូលស្នងថា សាធុ ទូលព្រះបង្គំនឹងសម្លាប់ដំរីនោះនាំយកភ្លុកមកថ្វាយ កាលនោះព្រះទេវីទ្រង់ត្រេកអរ ប្រទានទ្រព្យ ១០០០ កហាបណៈ ត្រាស់ថា ចូរត្រឡប់ទៅផ្ទះសិនចុះ ៧ ថ្ងៃទៀតសឹមទៅទីនោះ កាលបញ្ជូនទៅហើយ ព្រះនាងត្រាស់ឲ្យជាងដែកមកគាល់ បញ្ជាថា នែបា យើងត្រូវការកាំបិត ពូថៅ ចប ពន្លាក ញញួរ កាំបិតកាត់គុម្ពឬស្សី កណ្ដៀវច្រូតស្មៅ ដាវ ដុំលោហៈជ្រុង រណារ ស្នឹងដែកទិនដែកចំពាម ៣ ចូរបាប្រញាប់ធ្វើរបស់ទាំងអស់មកឲ្យយើង ហើយត្រាស់ឲ្យជាងស្បែកមកគាល់ បញ្ជាថា នែបា ចូរបាធ្វើសម្ពាធស្បែក សម្រាប់ដាក់សម្ភារៈទម្ងន់ប្រមាណមួយកុម្ភៈឲ្យយើង យើងត្រូវការខ្សែព្រ័ត្រធ្វើអំពីស្បែក

ស្រោមដៃ ស្រោមជើងនិងឆត្រស្បែក ចូរបាធ្វើរបស់ទាំងអស់នេះមកឲ្យយើងដោយប្រញាប់រាប់តាំងពីនេះទៅ ជាងទាំង ២ ក៏រូតរះធ្វើរបស់ទាំងអស់នាំមកថ្វាយដល់ព្រះទេវី ទើបព្រះនាងត្រៀមស្បៀងឲ្យព្រានសោណុត្តរៈនោះតាំងអំពីឈើកូតភ្លើងជាដើមទៅ ដាក់នូវគ្រឿងឧបភោគបរិភោគ គ្រប់យ៉ាងនិងស្បៀង មានសដូវដុំជាដើមដាក់ក្នុងថង់ស្បែក គ្រឿងឧបករណ៍និងស្បៀងទាំងអស់នោះ ទម្ងន់ប្រមាណមួយកុម្ភៈ ឯព្រានសោណុត្តរៈនោះ ត្រៀមខ្លួនស្រេចហើយ ដល់ថ្ងៃទី ៧ ក៏មកថ្វាយបង្គំព្រះរាជទេវី ។ លំដាប់នោះព្រះនាងត្រាស់នឹងបុរសនោះថា គ្រឿងឧបករណ៍គ្រប់យ៉ាង របស់អ្នកសម្រេចហើយចូរអ្នកសាកល្បង លើកថង់ស្បែកនេះមើលសិន នាយព្រានសោណុត្តរៈនោះជាមនុស្សមានកម្លាំងច្រើន ទ្រទ្រង់នូវកម្លាំងប្រមាណប៉ុនដំរីសា ៥ ព្រោះហេតុនោះទើបលើកថង់ស្បែកឡើង ដូចលើកហិបម្ជូហើយដាក់ស្ពាយលើស្មា ឈរធ្វើព្រងើយដូចឈរដៃទទេទើបព្រះនាងសុកទ្រព្យទានរង្វាន់ដល់ពួកកូនៗរបស់ព្រាន រួចក្រាបទូលឲ្យព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាប បញ្ជូននាយព្រានសោណុត្តរៈទៅ ។

ឯព្រានសោណុត្តរៈនោះ កាលថ្វាយបង្គំលាព្រះរាជានិងព្រះរាជទេវីហើយក៏ចុះអំពីព្រះរាជនិវេសន៍ ឡើងរថចេញអំពីព្រះនគរដោយបរិវារជាច្រើន ធ្លងតាមនិគមនិងជនបទមកតាមលំដាប់ ដល់ខាងចុងរាជអាណាចក្រ ហើយបានឲ្យអ្នកជនបទត្រឡប់ ធ្វើដំណើរចូលព្រៃជាមួយពួកអ្នកជាយដែន រហូតហួសទីកដីមនុស្សទើបឲ្យអ្នកស្រុកទាំងអស់ត្រឡប់ ហើយដើរទៅតែម្នាក់ឯងអស់ចម្ងាយ ៣០ យោជន៍ ដល់ព្រៃស្លុក ១៨ កន្លែងដោយលំដាប់ គឺដំបូងជា

ព្រៃស្បូវក្លាំង ព្រៃត្រែង ព្រៃស្មៅ ព្រៃឈើមានខ្ទឹម ព្រៃឈើមិនមានខ្ទឹម ព្រៃមិនមានសម្បក ព្រៃ ៦ កន្លែងសុទ្ធតែជាព្រៃបន្លា គឺព្រៃផ្តៅ ព្រៃដែលមានពណ៌ផ្សេងៗលាយគ្នា ព្រៃបបុស ព្រៃក្រាស់ ដែលសូម្បីតែពស់ក៏លូនទៅបានលំបាកដូចគ្នាទីងព្រៃអញ្ចាញ ព្រៃសាមញ្ញ ព្រៃឫស្សី ព្រៃដែលមានភក់ ហើយមានទឹកសុទ្ធ មានភ្នំសុទ្ធ កាលចូលទៅហើយក៏យកកណ្តៀវច្រូតស្បូវក្លាំងជាដើម យកកាំបិតកាប់គុម្ពឫស្សីជាដើម កាប់ព្រៃអញ្ចាញជាដើម យកពូថៅកាប់ដើមឈើ ប្រើពន្លាកធំ ចោះធ្វើជាផ្លូវដើរ ដល់ព្រៃឫស្សីក៏កាប់បង្គោលដាក់ឡើងទៅកាប់គុម្ពឫស្សីឲ្យធ្លាក់លើគុម្ពឫស្សីដទៃ ហើយដើរលើចុងឫស្សី លុះដល់វាលភក់ក៏ដាក់បន្ទះក្តារស្តួត ដើរទៅតាមនោះ ហើយដកដាក់ក្នុងទីដទៃដើរបន្តទៅទៀត លើកកំណាត់ឈើក្រៅអំពីនេះឡើងដាក់បន្តទៅខាងមុខទៀតឆ្លងព្រៃភក់ទៅបាន លុះដល់ព្រៃដែលមានតែទឹក ក៏ចាំងឈើធ្វើទូកកម្រោល ដោលទៅកាន់ជើងភ្នំ យកខ្សែបងដែកចំពាម ៣ បោះទៅថ្តក់ត្រង់ភ្នំ ហើយយោងខ្លួនឡើងទៅតាមខ្សែព្រ័ត្រ រហូតឈរលើភ្នំបាន ហើយទម្លាក់ខ្សែស្បែកចុះទៅ ទាញខ្សែព្រ័ត្រចុះមកចងត្រង់បង្គោលខាងក្រោម ហើយឡើងតាមខ្សែ យកដែកដែលមានចុងស្រួចមុតដូចពេជ្រចោះភ្នំហើយបោះស្នឹងដែកស្រេចហើយ ឈរក្នុងទីនោះហើយលាស់ដែកចំពាម ៣ បោះទៅខាងលើទៀត ឈរលើនោះហើយសម្រូតខ្សែស្បែកចុះទៅ ចងត្រង់បង្គោលខាងក្រោម ប្រវាឡើងតាមខ្សែ ដៃឆ្វេងកាន់ខ្សែ ដៃស្តាំកាន់ញញួរ ស្រាយខ្សែហើយដកស្នឹងដែកបន្តទៅទៀតដោយទំនងនេះ រហូតដល់លំពូលភ្នំ កាលទីង

ចុះក៏បោះបង្គោលដែក ត្រង់កំពូលភ្នំទី ១ ដោយទំទង់ដើមនោះឯង យកខ្សែចង សម្ពាយស្បែក ពាក់ត្រង់បង្គោលហើយ ខ្លួនឯងអង្គុយក្នុងថង់ស្បែកសម្រូត ខ្សែចុះដូចគ្នាទីងពីងពាងដាក់អន្ទាក់ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា នាយព្រានសោ- ណុត្តរៈ ចុះអំពីភ្នំដោយប្រើឆត្រស្បែក ដូចបក្សីត្រដាងស្លាបទម្លាក់ខ្លួនចុះមក ដូច្នោះ ។

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវប្រការដែលព្រានសោណុត្តរៈ ទទួលព្រះសារទីយ៍របស់ព្រះនាងសុភទ្ទា យ៉ាងនេះហើយ ចេញអំពីព្រះនគរ រំលងព្រៃស្តុក ១៧ កន្លែងរហូតដល់ភ្នំ ហើយឆ្លងភ្នំទាំង ៦ ក្នុងទីនោះបាន ហើយឡើងកាន់កំពូលភ្នំសុវណ្ណបស្សបពិតទើបត្រាស់គាថាទាំងនេះថា

ព្រានព្រៃនោះបានរៀនពាក្យក្នុងទីនោះហើយ ក៏ចាប់យកនូវ បំពង់ព្រួញនិងធ្នូ (ដើររំលង) ភ្នំធំទាំង ៧ ក៏ពិចារណា មើលទៅ (ឃើញ) ភ្នំធំខ្ពស់មួយ ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សៈ ។ ព្រានព្រៃបានឡើងទៅកាន់ភ្នំ ជាកន្លែងនៅនៃពួកកិន្នរ ក៏រមិល មើលនូវទីជិតនៃជើងភ្នំ បានឃើញស្តេចជ្រៃធំមួយដើម មាន សម្បុរប្រាកដស្មើដោយមេឃ មានឫស ៨០០០ ជិតជើងភ្នំ នោះ ៗ បានឃើញដំរីមានភ្លុក ៦ ជាដំរីសសុទ្ធ ដែលពួកដំរី ដទៃគ្រប់សង្កត់បានដោយក្រ នៅក្រោមដើមជ្រៃនោះ ពួកដំរី ទាំង ៨០០០ មានភ្លុកងដូចជាចន្ទោលរថ មានប្រក្រតីទៅ ប្រហារពួកដំរីជាបច្ចាមិត្តដោយសន្ទុះដ៏លឿនដូចជាខ្យល់ តែង

រក្សានូវស្តេចដំរីនោះ ។

បានឃើញស្រះបោក្ខរណី នៅជិតដើមជ្រៃនោះ ជាទីគួររីករាយ មានកំពង់ទឹកដ៏ល្អផង មានទឹកដ៏ច្រើនផង (មានផ្កាកុមុទ ឧត្បលនិងឈូក) រីកស្គុសស្គាយផង ដេរដាសដោយពួកកមរជាតិផង ជាទីសម្រាប់ងូត របស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរនោះ ។ បានឃើញនូវការដើរទៅនិងការឈរនៅនៃដំរីដ៏ប្រសើរផង ឃើញផ្លូវរបស់ដំរីដ៏ប្រសើរនោះទៅងូតទឹកផង ព្រានព្រៃជាអនរិយជន បានប្រកប (កិច្ចការស្រេច) ដោយការលុះក្នុងអំណាចនៃចិត្ត ក៏បានជីករណ្តៅ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សោ** សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រាននោះកាន់យកព្រះតម្រាស់ព្រះទេវី ដែលប្រថាប់ឈរក្នុងផ្ទៃប្រាសាទជាន់ទី ៧ នោះហើយ កាន់យកបំពង់ព្រួញនិងធ្នូធំទៅកាន់ព្រៃក្រាស់នៃបព៌ត គិតថា ភ្នំណាហ្ន៎ឈ្មោះសុវណ្ណបស្សបព៌ត ឆ្លងមហាបព៌តទាំង ៧ ។ បទថា **វិត្ថារិយា** សេចក្តីថា ពិចារណា គឺពិចារណាមើលក្នុងកាលនោះ ។ កាលកំពុងពិចារណានោះគាត់ឃើញភ្នំដែលឈ្មោះថា សុវណ្ណបស្សគីរី ជាភ្នំធំខ្ពស់ទើបគិតថា ប្រហែលជាភ្នំមួយនេះ ។

បទថា **ឱលោកយិ** សេចក្តីថា បុរសនោះឡើងទៅកាន់បព៌តដែលជាលំនៅរបស់ពួកកិន្នរហើយ ឈ្ងោកមើលទៅខាងក្រោម កំណត់ទីដែលព្រះនាងសុភទ្ទាប្រទានមក ។ បទថា **តត្ថ** សេចក្តីថា ឃើញដើមនិគ្រោធនោះនៅ

ក្បែរជើងភ្នំនោះឯង ។ បទថា **តត្ថ** សេចក្តីថា ឈរត្រង់គល់ជ្រៃនោះ ។ បទថា **តត្ថ** សេចក្តីថា ខាងក្នុងភ្នំមិនឆ្ងាយអំពីដើមជ្រៃនោះឯង ស្តេចដំរីងូតទឹកក្នុងស្រះឆទ្ទន្តណា បុរសនោះឃើញស្រះឆទ្ទន្តនោះ ។ បទថា **ទិស្វាន** សេចក្តីថា ក្នុងកាលដំរីទាំងឡាយទៅហើយព្រាននោះក៏ចុះអំពីសុវណ្ណបស្ស-បព៌ត ពាក់ស្រោមដៃនិងស្បែកជើង ហើយពិនិត្យមើលទីដែលស្តេចដំរីនោះទៅនិងទីដែលស្តេចដំរីនោះនៅជាប្រចាំ ឃើញសព្វគ្រប់ប្រការថា ផ្លូវស្តេចដំរីដើរត្រង់នេះ ងូតទឹកត្រង់នេះ ងូតហើយឡើងទៅឈរត្រង់នេះ ព្រោះជាអ្នកមិនមានហិរិ គឺមានចិត្តលាមក ត្រូវព្រះនាងសុភទ្ទាដែលធ្លាក់ក្នុងអំណាចចិត្តប្រើមក ព្រោះហេតុនោះទើបមកជីករណ្តៅ គឺដើរទៅជីករណ្តៅ ។

ក្នុងរឿងនោះ មានអនុបុព្វីកថាដូចតទៅនេះ បានឮមកថា ព្រានសោណុត្តរៈនោះ មកដល់លំនៅរបស់ព្រះមហាសត្វ កំណត់បាន ៧ ឆ្នាំ ៧ ខែ ៧ ថ្ងៃ កំណត់លំនៅរបស់ព្រះមហាសត្វដោយន័យដែលពោលហើយនោះឯង កំណត់ទុកថា អញត្រូវជីករណ្តៅត្រង់នេះ ឈរពួនក្នុងរណ្តៅនេះ បាញ់ស្តេចដំរីឲ្យស្លាប់ដូច្នេះហើយ ចូលព្រៃដើម្បីកាត់ឈើធ្វើសសរជាដើម ត្រៀមទព្វសម្ភារៈទុក កាលដំរីទាំងឡាយទៅងូតទឹកហើយទើបយកចបធំជីករណ្តៅ ៤ ជ្រុង ត្រង់លំនៅរបស់ស្តេចដំរី ហើយយកទឹកស្រោច ដូចដាំពូជដែលកាយធូលីឡើង បោះសសរលើថ្មដែលមានសណ្ឋានដូចត្បាល់ដាក់ទូតក្រាលបន្ទះក្តារ បោះប្រហោងបន្តិច ហើយរោយធូលីនិងរោយអាចម៍ដំរីខាងលើ ធ្វើជាទីចូលចេញរបស់ខ្លួន កាលរណ្តៅស្រេចហើយយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលទៀប

ភ្លឺទើបទទូរក្បាល ស្លៀកដណ្ដប់កាសាវពស្ត្រ កាន់ធ្នូព្រមទាំងព្រួញដែលលាបដោយថ្នាំពិសចុះទៅឈរក្នុងរណ្ដៅ ។

ព្រះបរមសាស្ដា កាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្ដីនោះទើបត្រាស់គាថានេះថា

ព្រានព្រៃ ជាអ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ ជីករណ្ដៅហើយគ្របដោយ
ផែនក្ដារទាំងឡាយរួចបញ្ចូលខ្លួនទិនធ្នូ (ទៅក្នុងរណ្ដៅនោះ)
ហើយបាញ់នូវដំរី ដែលដើរមកក្បែរខាង (រណ្ដៅរបស់ខ្លួន)
ដោយព្រួញដ៏ថ្លោស ។ ដំរីដ៏ប្រសើរត្រូវព្រានព្រៃបាញ់ហើយ
ក៏បន្លឺនូវកោញ្ចនាទដ៏ពន្លឹក ពួកដំរីទាំងអស់ក៏បន្លឺនូវសំឡេងមាន
សភាពដ៏ពន្លឹក ដំរីទាំងនោះក៏ធ្វើនូវស្មៅទិនមែកឈើ ឲ្យខ្ទេចខ្ទី
ហើយស្ទុះស្ទួរទៅទាំង ៨ ទិសជុំវិញ ។ ដំរីដ៏ប្រសើរក៏ចាប់
ព្រាននោះដោយបំណងថា អញនឹងសម្លាប់ព្រានព្រៃនុ៎ះ ក៏ឃើញ
នូវសំពត់កាសាវៈដែលជាទង់ជ័យ របស់ពួកឥសី ដំរីដ៏ប្រសើរ
ត្រូវសេចក្ដីទុក្ខប៉ះពាល់ហើយក៏មានសញ្ញាកើតឡើងថា ធម្មតា
បុគ្គលប្រើប្រាស់ទង់ជ័យព្រះអរហន្ត មានសភាពដែលសប្បុ-
រសមិនគួរសម្លាប់ ដូច្នេះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **ឱឌ្ឌាយ** សេចក្ដីថា ចងនូវធ្នូទុក ។ បទថា **បស្សាគតំ** សេចក្ដីថា បាញ់នូវស្ដេចដំរីដែលមកឈរក្បែររណ្ដៅរបស់ខ្លួន ។

បានឮថា ក្នុងថ្ងៃទី ២ ស្ដេចដំរីនោះមកងូតទឹកហើយឡើងមកឈរត្រង់ទីធ្លាដែលធំទូលាយ លំដាប់នោះទឹកដែលហូរអំពីសរីរៈរបស់ស្ដេចដំរីនោះហូរ

ចុះត្រង់ចុងនាភីបទេស ផ្ទាក់ត្រូវខ្លួនរបស់ព្រានតាមប្រហោងនោះ ។ ដោយការសង្កេតនោះនាយព្រានក៏ដឹងថា ព្រះមហាសត្វឈរហើយទើបយកព្រួញធំបាញ់ស្តេចដំរីដែលមកឈរលើរណ្តៅរបស់ខ្លួន ។

បទថា **ឧក្កដកម្មការី** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា បុគ្គលធ្វើនូវកម្មអាក្រក់ ព្រោះញុំាងទុក្ខឲ្យកើតដល់ព្រះមហាសត្វទាំងកាយទិងចិត្ត ។ បទថា **ក្រោញ្ច–មនាធិ** សេចក្តីថា បន្លឺកោញ្ចនាទកងរំពង ។ បានឮថា ព្រួញនោះទម្លុះត្រង់នាភីបទេសរបស់ស្តេចដំរី ទម្លាយអវយវៈដូចជាតម្រងនោមជាដើម ឲ្យបែកល្អិត កាត់នូវពោះវៀនតូចជាដើមរហូតធ្លុះដល់ខ្នងរបស់ស្តេចដំរី ហើយហួសទៅក្នុងអាកាស ស្នាមរបួសដ៏ធំដូចត្រូវមុតដោយពូថៅដូច្នោះ ឈាមហូរចេញអំពីមុខរបួសដូចទឹកល័ខហូរចេញអំពីក្អមដែលបែកដល់នូវទុក្ខវេទនាជាកម្លាំង ស្តេចដំរីមិនអាចអត់ធន់ទឹងទុក្ខវេទនាបាន ស្រែកកងរំពងពេញសកលបព៌ត បន្លឺកោញ្ចនាទអស់ ៣ ដង ។ បទថា **សព្វេ** សេចក្តីថា ដំរី ៨០០០ បានឮសំឡេងនោះ តក់ស្លុតចំពោះមរណភ័យបន្លឺសំឡេងដ៏គួរតក់ស្លុត ។ បទថា **វណាំ ករោន្តា** សេចក្តីថា ដំរីទាំង ៨០០០ បន្លឺសំឡេងកងរំពងគួរតក់ស្លុតមកតាមសំឡេងនោះ ឃើញស្តេចដំរីឆទ្ទន្តទទួលទុក្ខវេទនា គិតថា ពួកយើងទឹងចាប់បច្ចាមិត្តឲ្យបាន នាំគ្នារត់រកហូតស្មៅទិងឈើបាក់បែកខ្ទេចខ្ទី ។ បទថា **វធិស្សមេតំ** សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដំរីទាំងឡាយចៀសចេញទៅកាន់ទិសានុទិសហើយ កាលនាងមហាសុភទ្ទាចូលទៅឈរក្បែរខាងហើយលួងលោម ស្តេចដំរីឆទ្ទន្តក៏អត់សង្កត់នូវវេទនាបាន ហើយកំណត់ផ្លូវដែលព្រួញ

ស្ទុះមក ពិចារណាថា បើព្រួញនេះមកពីលើជាដើមហើយ ព្រួញនឹងត្រូវផ្ទុះត្រង់ក្បាលជាដើមសិនហើយចេញទៅខាងកន្ទុយជាដើម តែនេះចូលតាមផ្ចិតរត់ទៅក្នុងអាកាស ព្រោះហេតុនោះ នឹងមានបុគ្គលដែលឈរនៅខាងក្រោមដីបាញ់មក បំណងនឹងពិនិត្យមើលទីដែលមានមនុស្សឈរតទៅ ទើបគិតថាអ្នកណានឹងដឹងថានឹងមានអ្វីកើតឡើង អញគួរឲ្យនាងមហាសុភទ្រាចៀសចេញទៅហើយពោលថា នែនាង ដីរ ៨០០០ តាមរកបច្ចាមិត្តរបស់យើង នាំគ្នារត់ទៅក្នុងទិសានុទិស នាងរវល់ធ្វើអ្វីក្នុងទីនេះ កាលនាងមហាសុភទ្រាឆ្លើយថា ខ្ញុំឈរនៅចាំព្យាបាលជួយលួងលោមអ្នក សូមអ្នកអត់ទោសដល់ខ្ញុំផងចុះ ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ៣ ជុំធ្វើសេចក្តីគោរពក្នុងឋានៈទាំង ៤ រួចហោះទៅក្នុងអាកាស ឯស្តេចដំរីក៏ឈរយកក្រចកជើងកាយដី ៗ បន្ទះក្តារក៏របើកឡើង ស្តេចដំរីមើលតាមប្រហោង ឃើញព្រានសោណុត្តរៈក៏កើតទោមនស្សចិត្តគិតថា អញនឹងសម្លាប់វា ទើបលូកប្រមោយដែលល្អដូចជាកម្រងប្រាក់ទៅស្ទាបមើល បានឃើញសំពត់កាសាវពស្ត្រ ជាទង់ជ័យរបស់ព្រះអរហន្ត មានព្រះពុទ្ធជាដើមទើបស្តេចដំរីលើកព្រាននោះឡើង មកទុកអំពីខាងមុខ ៗ លំដាប់នោះសញ្ញា គឺការរឭកត្រូវបានកើតឡើង ដល់ព្រះមហាសត្វដែលកំពុងទទួលទុក្ខវេទនាដ៏ខ្លាំងក្លាដូច្នេះថា ឈ្មោះថា ទង់ជ័យនៃព្រះអរហន្ត បណ្ឌិតមិនគួរទម្លាយ គួរធ្វើសក្ការគោរពដោយពិត ៗ កាលព្រះមហាសត្វសន្ទនាជាមួយព្រានទើបពោល ២ គាថាដោយសេចក្តីថា

បុគ្គលណាមិនទាន់អស់ទឹកចត់ គឺកិលេស ជាអ្នកប្រាសចាក

ការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ និងវចីសច្ចៈ និងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ បុគ្គលនោះមិនគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈទេ ។ ចំណែកបុគ្គលណាខ្ជាក់ចោលនូវទឹកចត់ គឺកិលេស តាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបដោយការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយនិងវចីសច្ចៈ បុគ្គលនោះឯងទើបគួរនឹងស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ ដូច្នេះ ។

គាថានោះមានអធិប្បាយដូច្នេះថា នែព្រានសម្លាញ់ អ្នកណាមិនជាបុគ្គលអស់កិលេសដូចទឹកម្ចត់ មានរាគៈជាដើម ប្រាសចាកនូវការទូន្មានឥន្ទ្រិយផង វចីសច្ចៈផង គឺមិនចូលដល់គុណទាំងនោះ ស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់កាសាវពស្ត្រដែលជ្រលក់ហើយដោយទឹកម្ចត់ បុគ្គលនោះ មិនគួរស្លៀកដណ្តប់នូវកាសាវពស្ត្រឡើយ គឺមិនសមគួរនឹងសំពត់នោះ ឯបុគ្គលណាជាអ្នកជម្រះកិលេសបាន ព្រោះខ្ជាក់នូវកិលេស ដូចទឹកម្ចត់ទាំងនោះចេញបាន ។ បទថា **សីលេសុ សុសមាហិតោ** សេចក្តីថា បុគ្គលណាជាអ្នកមានសីលនិងអាចារតាំងមាំដោយល្អបរិបូណ៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាគួរស្លៀកដណ្តប់កាសាវពស្ត្រ ។

ព្រះមហាសត្វកាលពោលយ៉ាងនេះហើយ រម្ងាប់នូវការគិតដើម្បីសម្លាប់ព្រាននោះ សួរថា នែសម្លាញ់ អ្នកបាញ់យើងដើម្បីអ្វី ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ឬអ្នកដទៃប្រើមក ។

ព្រះបរមសាស្តាកាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់ព្រះគាថាដោយសេចក្តីថា

ដីរដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃបាញ់ហើយដោយសរដ៏ថ្លោស មិន
មានចិត្តប្រទូស្តបាននិយាយនឹងព្រានព្រៃថា នែសម្លាញ់ អ្នក
ត្រូវការអ្វី តើព្រោះហេតុអ្វីបានជាអ្នកសម្លាប់យើង ម្យ៉ាងទៀត
ការប្រកបនេះរបស់បុគ្គលណា ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **កិមត្ថិយំ** សេចក្តីថា អ្នកប្រាថ្នាអ្វីក្នុងអនាគត ។ បទថា **កិស្ស វា** បានដល់ ព្រោះហេតុអ្វី អធិប្បាយថា ដោយហេតុអ្វី គឺអ្នកចងពៀរអ្វីជាមួយខ្ញុំ ។ បទថា **កស្ស វា** សេចក្តីថា នេះជាបំណងរបស់អ្នកដទៃ គឺអ្នកណាប្រើអ្នកមកសម្លាប់ខ្ញុំ ។

កាលព្រានសោណុត្តរៈ ប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ស្តេចដំរី ទើបពោលគាថាដូច្នេះថា

បពិត្រដំរីដ៏ចម្រើន ព្រះមហេសីរបស់ស្តេចក្នុងដែនកាសីនោះ
ឈ្មោះនាងសុភទ្ទាដែលគេបូជាហើយក្នុងរាជត្រកូល ព្រះនាង
បានឃើញអ្នក ហើយប្រាប់ខ្ញុំ ព្រះនាងក៏មានព្រះសវនីយ៍នឹងខ្ញុំ
ថា យើងត្រូវការដោយភ្លុកទាំងឡាយ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បូជិតា** សេចក្តីថា ដែលមហាជនបូជាហើយក្នុងឋានៈជាអគ្គមហេសី ។ បទថា **អទ្ទស** សេចក្តីថា បានឮថា ព្រះនាងទ្រង់យល់សប្តិឃើញអ្នក ។ បទថា **អសំសិ** សេចក្តីថា ទាំងព្រះនាងប្រោសឲ្យធ្វើសក្ការៈដល់ខ្ញុំហើយត្រាស់ថា ក្នុងព្រៃហិមពាន្ត មានស្តេចដំរីរូបរាងយ៉ាងនេះ នៅក្នុងទីឈ្មោះនោះ ។ បទថា **ឆន្ទហិ** សេចក្តីថា ព្រះទេវីបានត្រាស់

ប្រាប់ខ្ញុំថា ភ្លុករបស់ស្តេចដំរីនោះមានពណ៌ ៦ រុងរឿង យើងត្រូវការភ្លុកទាំងនោះបំណងធ្វើជាគ្រឿងប្រដាប់ ចូរអ្នកនាំយកភ្លុកដំរីនោះមកឲ្យយើង ។

ព្រះមហាសត្វទ្រង់ស្តាប់ដូច្នោះក៏ដឹងថា ទុំះជាការធ្វើរបស់នាងចូឡសុភទ្ទា អត់សង្កត់នូវវេទនាពោលថា ព្រះនាងសុភទ្ទានោះមិនមែនត្រូវការភ្លុកទាំង ២ របស់យើងឡើយ តែព្រោះបំណងនឹងឲ្យអ្នកសម្លាប់ខ្ញុំ ទើបបានបញ្ជូនមក កាលនឹងសម្តែងសេចក្តីតទៅទើបពោលគាថា ២ ថា

> ព្រះរាជបុត្រីនោះ ដឹងថាគូនៃភ្លុកទាំងឡាយរបស់បិតានិងជីតាទាំងឡាយរបស់យើង មានច្រើនណាស់ តែនាងជាស្រីក្រោធ ត្រូវការសម្លាប់ ជាស្រីល្ងង់ បានចងពៀរ (នឹងយើង) ។
>
> នែព្រានព្រៃ អ្នកចូរក្រោកឡើងចាប់នូវរណារហើយអារនូវភ្លុកទាំងគូនេះចុះទាន់ខ្ញុំមិនទាន់ស្លាប់ អ្នកឯងគប្បីទូលព្រះរាជបុត្រីដែលមានសេចក្តីក្រោធនោះថា ដំរីធំប្រសើរទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានសម្លាប់ហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាភ្លុករបស់ដំរីនោះ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឥមេ** សេចក្តីថា បានឮថា ភ្លុកទាំងឡាយកាលបិតានិងជីតារបស់ស្តេចដំរីនោះ បានលាក់ក្នុងទីកំបាំងដោយបំណងថាកុំបីវិនាសឡើយ ស្តេចដំរីឆទ្ទន្តពោលសំដៅយកភ្លុកដំរីទាំងនោះ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា **ជានាតិ** សេចក្តីថា ព្រះនាងសុភទ្ទានោះដឹងថា ភ្លុកដំរីជាច្រើនលាក់ក្នុងទីនេះ ។ បទថា **វធត្ថិកា** សេចក្តីថា តែព្រះនាងសុភទ្ទា

នោះបំណងទីងឲ្យអ្នកសម្លាប់ខ្ញុំឲ្យស្លាប់តែម្យ៉ាង បានចងពៀរ ព្រោះសេចក្ដីព្យាបាទត្រឹមតែតិចតួចក្នុងចិត្ត គឺព្រះនាងឲ្យយើងដល់ទីបំផុតដោយការធ្វើដំណាមកបែបនេះ ។ បទថា **ទំ** បានដល់ រណារ ។ បទថា **បុរា មរាមិ** សេចក្ដីថា ទាន់ខ្ញុំមិនទាន់ស្លាប់ ។ បទថា **វដ្ឋាសិ** សេចក្ដីថា អ្នកគប្បីក្រាបទូល ។ បទថា **ហន្ទ ឥមស្ស ឆន្ទា** សេចក្ដីថា អ្នកគប្បីទូលព្រះនាងសុ-ភទ្ទានោះថា ស្ដេចដំរីនោះត្រូវអ្នកសម្លាប់ស្លាប់ហើយ មនោរថរបស់ព្រះនាងដល់ទីបំផុតហើយ អញ្ជើញព្រះនាងទទួលភ្លុកទាំងនេះរបស់ស្ដេចដំរីនោះចុះ ។

សោណុត្តរៈព្រាន បានស្ដាប់ពាក្យរបស់ស្ដេចដំរី ហើយក្រោកឡើងអំពីអាសនៈ កាន់រណារចូលមកជិតស្ដេចដំរីគិតថា អញនឹងកាត់យកភ្លុកទៅ ។ ស្ដេចដំរីនោះកម្ពស់ប្រមាណ ៨០ ហត្ថ ឈរប្រាកដដូចភ្នំប្រាក់ ដោយហេតុនោះទើបព្រានសោណុត្តរៈដាក់រណារមិនដល់ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាសត្វក៏បន្ទន់កាយបង្អោនក្បាលឲ្យទាប ។ ខណៈនោះនាយព្រាន ក៏ជាន់ប្រមោយដូចកម្រងប្រាក់របស់ព្រះមហាសត្វ ឡើងទៅកាន់ខាងលើក្បាល ដូចឈរលើភ្នំកៃលាសរួចយកជើងរុញសាច់ដែលសំយុងត្រង់មាត់ ញាត់ចូលទៅខាងក្នុងចុះអំពីក្បាល ហើយលូករណារចូលទៅក្នុងមាត់ ។ នាយព្រានយកដៃទាំង ២ រុញឡើងទាញចុះយ៉ាងស្វាហាប់ ។ ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ដល់ព្រះមហាសត្វជាកម្លាំង មាត់ពេញដោយឈាម ។ កាលព្រានទាញរណារទៅមកក៏មិនអាចយករណារកាត់ភ្លុកឲ្យដាច់បាន ពេលនោះទើបព្រះមហាសត្វខ្វារឈាមចេញអំពីមាត់ អត់ធន់នូវទុក្ខវេទនា សួរព្រានថា នែសម្លាញ់ អ្នកមិន

អាចកាត់ភ្លុកឲ្យដាច់បានទេឬ សោណុត្តរព្រានឆ្លើយថា ពិតហើយ ។ ព្រះមហាសត្វតម្កល់សតិមាំហើយពោលថា បើដូច្នោះចូរអ្នកលើកប្រមោយរបស់ខ្ញុំឡើង ចូរចាប់រណារខាងលើ ខ្ញុំមិនមានកម្លាំងលើកប្រមោយរបស់ខ្លួនបាន ។ ព្រានក៏បដិបត្តិតាមនោះ ។ ព្រះមហាសត្វយកប្រមោយចាប់រណារ ហើយទាញឡើងទាញចុះ ឯភ្លុកទាំង ២ ក៏ដាច់ដូចគេកាត់ដង្គត់ឈើដូច្នោះ ។ កាលនោះស្តេចដំរីបានឲ្យព្រាននាំភ្លុកនោះមកកាន់ទុក ហើយពោលថា នែសម្លាញ់ ខ្ញុំឲ្យភ្លុកនេះដល់អ្នក មិនមែនខ្ញុំមិនស្រឡាញ់ភ្លុកខ្ញុំឡើយ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាភាពជាសក្កទេវរាជ ជាមារនិងជាព្រហ្មឡើយ តែព្រោះភ្លុក គឺសព្វញ្ញុតញ្ញាណនោះ ខ្ញុំស្រឡាញ់ជាងគូនៃភ្លុកនេះរាប់រយរាប់ពាន់ដង ដោយបុញ្ញកម្មនេះ សូមជាបច្ច័យធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណដូច្នេះ ហើយក៏ប្រគល់ភ្លុកទៅហើយសួរថា សម្លាញ់ ទម្រាំអ្នកមកដល់ទីនេះ អស់កាលមានប្រមាណប៉ុនណា កាលព្រានឆ្លើយថា ៧ ឆ្នាំ ៧ ខែ ៧ ថ្ងៃ ទើបពោលថា អញ្ជើញទៅចុះ ដោយអានុភាពគូនៃភ្លុកនេះអ្នកនឹងដល់នគរពារាណសីខាងក្នុង ៧ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះហើយធ្វើនូវការការពារដល់ព្រាននោះ បញ្ជូនទៅដោយតាំងសច្ចាធិដ្ឋានថា

ខ្ញុំជាបុគ្គលត្រូវសារមុតទម្លុះហើយ ទោះបីត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ក៏មិនមានចិត្តប្រទូស្តក្នុងបុគ្គលដែលដណ្តប់ដោយកាសាវពស្រ្ត បើសេចក្តីនេះជាការពិតដែលខ្ញុំជាស្តេចដំរីតម្កល់ទុក សូមពាឡម្រឹគក្នុងដងព្រៃកុំបៀតបៀនព្រាននេះឡើយ ។

កាលព្រះមហាសត្វបញ្ជូនព្រានទៅហើយ ក៏ធ្វើកាលកិរិយាក្នុងកាលពួកដំរីទាំងនាងមហាសុភទ្ទាមិនទាន់មកដល់ ។

ព្រះបរមសាស្តាកាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

ព្រានព្រៃនោះ ក្រោកឈរឡើងហើយចាប់រណារ អារនូវភ្លុក
នៃដំរីដ៏ប្រសើរ ហើយក៏យកនូវភ្លុកដ៏ល្អស្អាតមិនមានភ្លុកឯទៀត
ប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី រួចដើរចៀសចេញទៅអំពីទីនោះយ៉ាង
ឆាប់ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **វគ្គុ** សេចក្តីថា ល្អលើសលទ់ ។ បទថា **សុភេ** បានដល់ ស្អាតបរិសុទ្ធិ ។ បទថា **អប្បដិមេ** សេចក្តីថា ល្អរកភ្លុកដទៃក្នុងផែនដីនេះមកប្រៀបមិនបាន ។

កាលព្រាននោះចៀសចេញទៅហើយ ដំរីទាំងឡាយក៏មកដល់ មិនបានឃើញបច្ចាមិត្ត ព្រះបរមសាស្តាកាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះទើបត្រាស់ព្រះគាថាដោយសេចក្តីថា

ពួកដំរីត្រូវភ័យ (អំពីសេចក្តីស្លាប់) បៀតបៀនហើយដល់
នូវសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ព្រោះគេសម្លាប់នូវដំរីដ៏ប្រសើរ បានស្ទុះ
ទៅគ្រប់ទិសទាំង ៨ លុះមិនឃើញបុរសជាសត្រូវនឹងដំរី ក៏
ត្រឡប់មកកាន់ទីរបស់ស្តេចដំរីដ៏ប្រសើរវិញ ដូច្នេះ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ភយដ្តិតា** សេចក្តីថា កាលសេចក្តីខ្លាចចំពោះមរណភ័យចូលទៅគំរាមហើយ ។ បទថា **អដ្ដា** បានដល់ ដល់នូវ

សេចក្តីទុក្ខ ។ បទថា **គជបច្ចមិត្តំ** បានដល់ បុគ្គលដែលជាសត្រូវរបស់ស្តេចដំរី ។ បទថា **យេន សោ** សេចក្តីថា ស្តេចដំរីនោះ ធ្វើកាលកិរិយាដួលចុះក្នុងទីលានដ៏ធំទូលាយ ដូចភ្នំកៃលាស ដំរីទាំងឡាយនាំគ្នាមកកាន់ទីនោះ ។

ឯនាងមហាសុភទ្ទាដែលមកព្រមជាមួយដំរីទាំងនោះក្តី ដំរី ៨០០០ ក្តី ក៏នាំគ្នាខ្សឹកខ្សួលក្នុងទីនោះឯង ហើយនាំគ្នាទៅកាន់សម្នាក់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធដែលជាកុលុបកៈរបស់ព្រះមហាសត្វ ក្រាប់ថា បពិត្រលោកម្ចាស់ បច្ចយទាយករបស់លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ត្រូវបាញ់ដោយព្រួញដែលលាបថ្នាំពិសធ្វើកាលកិរិយាហើយ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ មកមើលសាកសពរបស់បច្ចយ-ទាយកនោះក្នុងឈាបនដ្ឋានចុះ ។ ចំណែកព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៥០០ អង្គ និមន្តមកតាមអាកាសចុះត្រង់ទីធ្លាធំ ។ ខណៈនោះដំរីជំទង់ ២ នាំគ្នាយកភ្លុកលើកសរីរៈរបស់ស្តេចដំរីឲ្យថ្វាយបង្គំព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ហើយលើកឡើងកាន់ជើងថ្ករធ្វើឈាបនកិច្ច ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ធ្វើនូវការស្វាធ្យាយធម៌ក្នុងឈា-បនដ្ឋានមួយយប់ទល់ភ្លឺ ។ ដំរីទាំង ៨០០០ កាលលត់ធាតុស្រេចហើយ ចុះងូតទឹកហើយ អញ្ជើញនាងមហាសុភទ្ទាជាប្រធាន ដង្ហែមកកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន ។

ព្រះបរមសាស្តាកាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្តីនោះទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

ដំរីដ៏ប្រសើរទាំងនោះកន្ទក់កន្ទេញ រោទ៍ក្នុងទីនោះហើយរោយ

រាយនូវអាចម៍ដីលើក្បាលរបស់ខ្លួន ដំរីទាំងអស់នោះ ក៏ឲ្យរេម

ដំរីជាមហេសី ឈ្មោះសព្វសុភទ្ទា ដើរមុខមកកាន់ទីនៅរបស់ខ្លួន ដូច្នេះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **បំសុកំ** បានដល់ ធូលីសរីរផ្កានៅត្រង់ឈាបនដ្ឋាន ។ ឯសោណុត្តរៈយកភ្លុកទាំងគូមក មិនទាន់ដល់ ៧ ថ្ងៃ ក៏មកដល់នគរពារាណសី ។

ព្រះបរមសាស្ដាកាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្ដីនោះបានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

ព្រានព្រៃនោះបាននាំយកភ្លុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាភ្លុកល្អស្អាតមិនមានភ្លុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ភ្លឺសព្វដោយរស្មី មានពណ៌ដូចជាមាស ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះ ក៏បង្អោនទូលភ្លុកទាំងឡាយថ្វាយព្រះរាជកញ្ញាថា ដំរីដ៏ប្រសើរ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសម្លាប់បានហើយ សូមព្រះនាងទទួលយក នេះជាភ្លុករបស់ដំរីនោះ ដូច្នេះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សុវណ្ណាភាសិតា** សេចក្ដីថា បញ្ចេញរស្មីដូចពណ៌មាស ។ បទថា **សមន្តមោភាសេ** សេចក្ដីថា ផ្សាយរស្មីពណ៌មាសទៅជុំវិញពេញដងព្រៃ ។ បទថា **ឧបនេសិ** សេចក្ដីថា ឯព្រានសោណុត្តរៈបញ្ចូនដំណឹងទូលព្រះទេវីថា ខ្ញុំនឹងនាំភ្លុកទាំងគូដែលបញ្ចេញរស្មីមានពណ៌ ៦ ប្រការរបស់ស្ដេចដំរីឆទ្ទន្តមកថ្វាយ សូមព្រះនាងប្រោសឲ្យប្រដាប់តាក់តែងព្រះនគរ កាលព្រះទេវីក្រាបទូលឲ្យព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាប បានឲ្យប្រដាប់តាក់តែងព្រះនគរដូចទេវនគរ ហើយក៏ចូលទៅកាន់នគរ ឡើងទៅកាន់ប្រាសាទបង្អោន

ភ្លុកទាំងគូចូលទៅ កាលបង្អោនចូលទៅហើយក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះនាង បានឮថា ព្រះនាងអាក់អន់ត្រឹមហេតុបន្តិចបន្តួច ក្នុងព្រះហឫទ័យចំពោះស្ដេចដំរីណា ទូលព្រះបង្គំសម្លាប់ស្ដេចដំរីនោះស្លាប់ហើយ សូមព្រះនាងជ្រាបចុះថា ស្ដេចដំរីស្លាប់ហើយ សូមព្រះនាងទត នេះជាភ្លុកទាំងគូនៃស្ដេចដំរីនោះរួចបានថ្វាយភ្លុក ។ ព្រះនាងសុភទ្ទាយករន្ធែលធ្វើដោយកែវមណី ទទួលនូវគូនៃភ្លុកដ៏វិចិត្រ មានរស្មី ៦ ប្រការរបស់ព្រះមហាសត្វមកទុកត្រង់ឧរុបទេស ទតភ្លុកស្វាមីជាទីស្រឡាញ់ព្រះនាងក្នុងភពមុនបណ្ដើរ គិតបណ្ដើរថា ព្រានសោណុត្តរៈ សម្លាប់ស្ដេចដំរីដ៏ល្អត្រកាលបែបនេះឲ្យអស់ជីវិត ដោយព្រួញដែលលាបដោយថ្នាំពិស កាត់យកភ្លុកទាំងគូមក កាលព្រះនាងរឭកដល់ព្រះមហាសត្វ ក៏កើតសេចក្ដីសោកមិនអាចអត់សង្កត់បាន ក្នុងវេលានោះហទយៈរបស់ព្រះនាងក៏បែកធ្លាយ សោយព្រះវិលាល័យក្នុងថ្ងៃនោះឯង ។

ព្រះបរមសាស្ដាកាលទ្រង់ប្រកាសសេចក្ដីនោះក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

ព្រះរាជកញ្ញានោះទតឃើញភ្លុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរដែល
ធ្លាប់ជាប្ដីជាទីស្រឡាញ់អំពីជាតិមុន ក៏បែកហឫទ័យក្នុងទីនោះ
ឯង ហេតុនោះព្រះនាងជាស្រីល្ងង់ បានសោយព្រះវិលាល័យ
ទៅ ដូច្នេះ ។

សម័យនោះ កាលព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយ សរសើរព្រះគុណនៃព្រះទសពលទើបពោលពាក្យជាគាថាយ៉ាងនេះថា

ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គ បានសម្រេចនូវសម្ពោធិញ្ញាណផង មានអានុ-

ភាពច្រើនផង បានធ្វើនូវការញញឹម ក្នុងកណ្ដាលពពួកបរិស័ទ ពួកភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដដោយឥតហេតុទេ ។ អ្នកទាំងឡាយ បានឃើញនាងកុមារីណាទៅជំទង់ ស្លៀកសំពត់កាសាវៈជាអ្នកបួស នាងកុមារីនោះក្នុងកាលនោះ គឺព្រះរាជ-កញ្ញា ឯស្ដេចដំរីក្នុងកាលនោះ គឺតថាគតឯង ព្រានព្រៃណាកាន់យកនូវភ្លុកទាំងឡាយនៃដំរីដ៏ប្រសើរ ជាភ្លុកដ៏ល្អស្អាតមិនមានភ្លុកឯទៀតប្រៀបផ្ទឹមបានលើផែនដី ហើយចូលទៅកាន់កាសីបុរី ព្រានព្រៃនោះក្នុងកាលនោះ គឺទេវទត្ត ។ ព្រះពុទ្ធព្រះអង្គ ប្រាសចាកសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ ប្រាសចាកសេចក្ដីសោក ប្រាសចាកនូវកូនសរ គឺរាគៈ បានជ្រាបច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់សំដែងនូវចរិតខ្ពស់និងទាបអំពីដើមនេះដែលអន្ទោលទៅ អស់កាលដ៏យូរ ហាក់ដូចមិនកន្លងថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះតថាគតទៅក្នុងទីនោះ កាលនោះតថាគតជាស្ដេចដំរី អ្នកទាំងឡាយចូរចាំទុកនូវជាតកយ៉ាងនេះចុះ ដូច្នេះ ។

គាថាទាំងនេះព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយ សរសើរព្រះគុណរបស់ព្រះទសពល រចនាឲ្យប្រាកដ ។ បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សិតំ អកាសិ** សេចក្ដីថា អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្ដាទ្រង់សម្រេចសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ

ហើយមានអានុភាពច្រើន ថ្ងៃមួយគង់លើធម្មាសនៈដ៏ឧត្ដម ត្រង់កណ្ដាលបរិស័ទក្នុងធម្មសភាដែលប្រដាប់តាក់តែងហើយទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ។ បទថា **ឆាតការណោ** សេចក្ដីថា ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាមហាទីណាស្រពទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មតាព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់មិនធ្វើការញញឹមដោយឥតហេតុឡើយ ការញញឹមទ្រង់ធ្វើហើយ អ្វីជាហេតុឲ្យទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ។

បទថា **យមន្ទសាជ** សេចក្ដីថា អាវុសោទាំងឡាយ ព្រះសាស្ដាត្រូវទូលសួរយ៉ាងនេះហើយ កាលទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ហេតុដែលទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ទ្រង់ចង្អុលភិក្ខុទីជំទង់មួយរូបត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកឃើញកុមារិកានេះជាស្រីក្រមុំ គ្រងនូវសំពត់កាសាវៈចូលដល់បព្វជ្ជា ប្រព្រឹត្តអនាគារិយវត្តក្នុងព្រះសាសនានេះ កុមារិកានោះ គឺនាងសុភទ្ទារាជកញ្ញាក្នុងកាលនោះដែលប្រើនាយព្រានសោណុត្តរៈទៅថា ចូរឯងយកព្រួញលាបដោយថ្នាំពិសទៅបាញ់សម្លាប់សត្វដំរី កាលនោះតថាគតជាស្ដេចដំរីដែលនាយព្រានសោណុត្តរៈទៅបាញ់ឲ្យអស់ជីវិត ។

បទថា **ឆោវឆត្តោ** សេចក្ដីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោណុត្តរព្រានក្នុងកាលនោះ បានមកជាទេវទត្តក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ បទថា **អឆាវស្វំ** កាត់បទជា **ឆ អវស្វំ** ប្រែថា ព្រះអាទិត្យមិនទាន់អស្ដង្គត ។ បទថា **ចិរវត្ត–សំសិតំ** សេចក្ដីថា រាប់តាំងអំពីកាលដ៏យូរលង់មកហើយនេះ ទ្រង់អន្ទោលទៅហើយគឺទ្រង់ស្ទុះទៅហើយ បានដល់ ទ្រង់ប្រព្រឹត្តមកហើយដោយលំដាប់ក្នុងទីបំផុតនៃកោដិកប្បមិនមែនតែមួយ ។ លោកអធិប្បាយទុកថា អាវុសោ

ទាំងឡាយ ព្រះសម្ពុទ្ធឈ្មោះថា **វីតច្ឆោ** ព្រោះទ្រង់ប្រាសចាកកិលេស មានរាគៈជាដើម ឈ្មោះថា **វីតសោកោ** ព្រោះមិនមានសេចក្តីសោកដែលកើតអំពីញាតិនិងទ្រព្យជាដើម ឈ្មោះថា **វិសល្លោ** ព្រោះប្រាសចាកកូនសរមានរាគៈជាដើម ទ្រង់ដឹងច្បាស់ដោយព្រះអង្គឯងហើយ បានត្រាស់រឿងនេះជារបស់បុរាណ គឺព្រះអាទិត្យមិនទាន់លិច រាប់តាំងពីកាលដ៏យូរនេះ សូម្បីតែទ្រង់អន្ទោលទៅក្នុងទីបំផុតនៃកោដិកប្បមិនតែមួយ ឈ្មោះថា **ឧច្ចាវចំ** ព្រោះទ្រង់ខ្ពស់ដោយអំណាចបុព្វចរិយារបស់ព្រះអង្គនិងព្រោះទាបដោយអំណាចនៃចរិយារបស់ព្រះនាងសុភទ្ទាភជធីតានិងព្រានសោណុត្តរៈ ដូចទ្រង់រឭកដល់វត្ថុដែលធ្វើដោយការវេន្ទើងដោយប្រាសចាកការវេន្ទើង ដូចវត្ថុដែលធ្វើ ក្នុងវេលាព្រឹក បានក្នុងពេលល្ងាចថ្ងៃនោះឯង ។

បទថា **ហោ** ក្នុងបទថា **អហំ ហោ** នេះ ត្រឹមតែជានិបាត ។ សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះតថាគតបានជាស្តេចដំរីនៅត្រង់ស្រះឆទ្ទន្តនោះ ។ បទថា **នាគរាជា** សេចក្តីថា កាលនៅក្នុងគ្រានោះ ជាអ្នកដទៃក៏មិនមែនដែលពិត គឺតថាគតជាស្តេចដំរីឆទ្ទន្ត ។ បទថា **ឯវំ ធារេថ** សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយចូរចាំ គឺចំណាំទុក បានដល់ រឿងជាតកនេះទុកដោយប្រការដូច្នេះ ។

កាលមនុស្សជាច្រើន ស្តាប់ធម្មទេសនានេះហើយ បានសម្រេចជាព្រះសោតាបន្នជាដើម ឯភិក្ខុនីនោះចម្រើនវិបស្សនាក្រោយមកក៏បានសម្រេចអរហត្តផល ដូច្នេះ ។

អដ្ឋកថា ឆទ្ទន្តជាតក ចប់